

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

03.09 – КМР.2110 «С» 2023.11.13.023ПЗ

ЛИМАР ВІКТОРІЇ ОЛЕКСАНДРІВНИ

2024 р.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ННІ лісового і садово-паркового господарства

УДК 712.253:725.31-05(477.53)

ПОГОДЖЕНО

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Директор ННІ

Завідувач кафедри

лісового і садово-паркового
господарства

ландшафтної архітектури
та фітодизайну

_____ проф. Васишин Р.Д.
“ ___ ” _____ 2024 р.

_____ проф. Колесніченко О.В.
“ ___ ” _____ 2024 р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: «Проектні пропозиції щодо реконструкції території парку РБК
залізничників в місті Гребінка, Полтавської області»**

Спеціальність 206 – Садово-паркове господарство

Освітня програма Садово-паркове господарство

Орієнтація освітньої програми Освітньо-професійна

Гарант освітньої програми

кандидат біол. наук, доцент

_____ Сидоренко І.О.

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи

кандидат біол. наук, доцент

_____ Сидоренко І. О.

Виконала

_____ Лимар В.О.

КИЇВ – 2024

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ННІ лісового і садово-паркового господарства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
ландшафтної
архітектури та
фітодизайну
проф. Колесніченко О.В.

_____ (науковий ступінь, вчене звання) _____ (підпис)
_____ (ПІБ)
“ _____ ” 2023р.

З А В Д А Н Н Я

на виконання магістерської кваліфікаційної роботи студенту

Лимар Вікторії Олександрівні

Спеціальність 206 – Садово-паркове господарство

Тема магістерської кваліфікаційної роботи Проектні пропозиції щодо реконструкції території парку РБК залізничників в місті Гребінка, Полтавської області

затверджена наказом ректора НУБіП України від “ 13 ” листопада 2023 р. № 2110 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру 15.11.2024

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи картографічні матеріали, натурне обстеження об'єкту, фотофіксація, обміри території, літературні джерела, електронні ресурси.

Перелік питань, які потрібно розробити:

- проаналізувати особливості організації та облаштування поліфункціональних тематичних парків;
- провести натурне обстеження та передпроектний аналіз території;
- розробити концепції організації парку РБК залізничників;
- надати проектні пропозиції щодо організації та реконструкції території поліфункціонального парку.

Перелік графічних документів: ситуаційний план, опорний план, генеральний план, план-схема маршрутів руху територією об'єкту, візуалізації прийнятих рішень.

Дата видачі завдання “23” жовтня 2023р.

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи _____ Сидоренко І.О.

Завдання прийняла до виконання _____ Лимар В.О.

РЕФЕРАТ

Дипломний проєкт надруковано на 86 сторінок, він містить 45 рисунків, для написання роботи використано 57 літературних джерел.

Ключові слова: проєктні рішення, дизайн, планувальна структура, ландшафт, поліфункціональність.

У роботі розглядаються особливості створення та організації тематичного поліфункціонального парку, включаючи виділення функціональних зон, просторову організацію об'єктів та інфраструктури, ландшафтний дизайн, архітектурні рішення, а також врахування потреб різних соціальних груп, зокрема, забезпечення інклюзивності для людей з обмеженими можливостями. Особлива увага приділяється створенню комфортних умов для відпочинку, дозвілля та проведення різноманітних заходів. Крім того, у роботі аналізуються аспекти екологічної стійкості, сприяння збереженню біорізноманіття та популяризації здорового способу життя, що є унікальною складовою концепції багатофункціонального парку.

Загальна площа дослідного об'єкту складає 6,2 гектара. Під час процесу визначення ландшафтно-планувальної організації, було проведено аналіз структури планування об'єкту, реконструкції та здійснено розподіл території на зони.

Для розробки проєктних рішень проведено передпроєктний аналіз території, на основі якого надано рекомендації по удосконаленню планувальних елементів благоустрою території.

За результатами роботи запропоновано рекомендації щодо розміщення об'єктів та інфраструктури з урахуванням зонування території, оптимальної планувальної структури та концепції тематичного парку. Інтегровано елементи залізничної та запроєктовано терапевтичний сад, спрямований на розслаблення та підтримку психоемоційного стану відвідувачів.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1.....	9
ОСОБЛИВОСТІ ОБЛАШТУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЛІФУНКЦІОНАЛЬНИХ ТЕМАТИЧНИХ ПАРКІВ.....	9
РОЗДІЛ 2.....	21
ОБ’ЄКТ ТА МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ.....	21
2.1. Загальна характеристика об’єкту	21
2.2. Передпроектний аналіз території	22
2.3. Методика досліджень.....	36
РОЗДІЛ 3.....	40
КОНЦЕПЦІЯ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТЕРИТОРІЇ ПАРКУ РБК ЗАЛІЗНИЧНИКІВ	40
3.1. Концепція функціональної організації території.....	40
3.2. Естетика території.....	46
РОЗДІЛ 4.....	50
ПРОЄКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РЕКОНСТРУКЦІЇ ТЕРИТОРІЇ.....	50
4.1. Зонування та планувальна організація території	50
4.2. Композиція насаджень	58
4.3. Елементи благоустрою території.....	65
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	78
ДОДАТКИ	84

ВСТУП

Сучасні міські парки є важливою складовою життєвого простору, надаючи місця для відпочинку, рекреації та культурного збагачення городян. При цьому зростає потреба не просто в зелених зонах, а в багатофункціональних парках, що поєднують різні види діяльності людей різного віку, інтересів та потреб. Багатофункціональні парки є синергією різних функцій – рекреаційних, культурних, спортивних, освітніх і т. д., тим самим забезпечуючи комплексний підхід до благоустрою міських просторів. У випадку із залізничним парком РБК у м. Гребінка особливу увагу слід приділити специфіці території та соціально-культурним особливостям регіону.

Актуальність теми. Тема дослідження є актуальною через необхідність оновлення та реконструкції території парку РБК залізничників у місті Гребінка, Полтавської області. З огляду на потреби сучасного суспільства та зміну функціональних вимог до міських парків, важливо створити нову концепцію ландшафтно-планувальної організації території, яка б відповідала сучасним стандартам комфорту, естетики та врахувала соціальні потреби населення.

Об'єктом дослідження є територія парку РБК залізничників в м. Гребінка, Полтавської області.

Предметом дослідження є проєктні пропозиції щодо реконструкції території парку РБК залізничників у місті Гребінка, Полтавської області, з метою підвищення його функціональності, естетичної привабливості та відповідності сучасним соціальним та екологічним вимогам.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської роботи є розробка проєктних пропозицій щодо реконструкції території парку РБК залізничників, які б відповідали сучасним вимогам ландшафтної архітектури та враховували соціальні й екологічні аспекти.

Для досягнення цієї мети були поставлені наступні завдання:

- проаналізувати сучасні особливості облаштування та організації поліфункціональних тематичних парків;
- провести натурне обстеження та передпроектний аналіз території парку;
- надати проектні пропозиції щодо реконструкції ландшафтної організації парку;
- розробити елементи благоустрою території відповідно до нової концепції.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовувались різноманітні методи, що включають загальнонаукові (описові, аналітичні, систематизація, узагальнення), емпіричні (спостереження, вимірювання, опитування), а також спеціальні методи. Серед спеціальних використовувалися моніторингові та візуальні підходи, що передбачали застосування ландшафтної графіки та сучасних програмних засобів для проектування, таких як Archicad 26, SketchUp Pro 2023, Twinmotion 2024.1.1. Ці інструменти сприяли точній візуалізації та створенню проектних рішень щодо реконструкції території.

Положення, винесені на захист, розкривають наступні аспекти:

- аналіз досвіду та специфіки реконструкції та організації тематичних парків, з метою створення комфортного та функціонального середовища для залізничників та мешканців міста;
- проведення натурального обстеження території залізничного парку РБК та передпроектного аналізу;
- виявлення проблем, пов'язаних з функціональною організацією парку, у тому числі вибір оптимальних зон для різних видів діяльності враховуючи потреби відвідувачів;
- визначення питань ландшафтного планування та просторової організації території парку, та пропозиція рішень щодо їх вирішення з метою покращення естетичного вигляду та функціональності парку;

- визначення необхідних елементів благоустрою для парку;
- розробка композиційних прийомів озеленення та створення насаджень у парку.

Практичне значення результатів. Практичне значення магістерської кваліфікаційної роботи полягає в розробці проектних пропозицій щодо облаштування території парку РБК залізничників.

Апробація результатів роботи. Результати кваліфікаційної магістерської роботи апробовано на 77-ій всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Науковий пошук молоді для сталого розвитку лісового комплексу та садово-паркового господарства» (2023). Зайнято 1-ше місце в I етапі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузей знань і спеціальностей у 2023-2024 н.р. зі спеціальності «Садово-паркове господарство».

Публікації. За результатами роботи 77-ї Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Науковий пошук молоді для сталого розвитку лісового комплексу та садово-паркового господарства» (2023) опубліковані тези доповіді «Композиція насаджень та основний асортимент рослин на території парку РБК залізничників в місті Гребінка, Полтавської області».

Структура і обсяг роботи. Магістерська кваліфікаційна робота складається з двох основних частин: пояснювальної записки та графічної частини. Пояснювальна записка складається з 86 сторінок комп'ютерного тексту, і містить вступ, 4 розділи, висновки, список використаних джерел з 57 найменувань, 45 рисунків і 5 таблиць.

РОЗДІЛ 1

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛАШТУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЛІФУНКЦІОНАЛЬНИХ ТЕМАТИЧНИХ ПАРКІВ

Поліфункціональні парки – це багатофункціональні рекреаційні зони, що поєднують різні види діяльності та територіальні зони, що надають різноманітні можливості для відпочинку, спортивних, культурно-розважальних заходів, а також спокійного відпочинку. Вони поділяються на зони, кожна з яких відповідає за певну функцію, зокрема, масово-видовищна, культурно-просвітницька, спортивна, дитяча, зона тихого відпочинку та господарська зона. Кожна з цих зон відіграє свою роль у задоволенні потреб різних груп відвідувачів і є частиною архітектурно-планувальної концепції парку [19].

Основними функціями поліфункціональних парків є: рекреаційна, освітня, спортивна, культурна, природоохоронна [17].

Рекреаційна функція поліфункціональних парків передбачає створення умов для активного та пасивного відпочинку. Зокрема, це стосується організації спеціалізованих зон для прогулянок, тихого відпочинку та спостереження за природою. Сучасні дослідження підтверджують, що наявність зон відпочинку позитивно впливає на фізичне та психологічне здоров'я населення, що наразі є особливо актуальним в умовах інтенсивної урбанізації. У таких зонах можуть бути розміщені лави, альтанки, місця для барбекю, панорамні види, де відвідувачі можуть відпочити, насолодитись природними ландшафтами [17].

Освітні функції реалізуються завдяки наявності спеціальних освітніх об'єктів, таких як інтерактивні експозиції, освітні курси та інформаційні стенди. Дані зони сприяють формуванню екологічної свідомості і надають відвідувачам можливість поглибити свої знання в різних областях, насамперед в області екології, історії та культури. Наприклад, може включати інтерактивні

зони для дітей та дорослих, де проводяться уроки та майстер-класи. Таким чином, освітня функція не тільки сприяє культурному розвитку, але й підвищує рівень екологічної обізнаності громади [17].

Спортивна функція обумовлює організацію території для фізичних занять. До таких територій належать бігові та велосипедні доріжки, спортивні майданчики, а також тренажери для загальнодоступного користування. Спортивна інфраструктура сприяє залученню різних категорій населення до здорового способу життя. Крім того, наявність спортивних об'єктів у межах парку підвищує його соціальну значущість, адже такі об'єкти сприяють інтеграції громади та розвитку соціальних зв'язків між відвідувачами [17].

Культурна функція даної категорії парків полягає в забезпеченні простору для проведення різних культурних заходів, наприклад, концерти, виставки, кінопокази на відкритому повітрі та інші заходи. У структурі парку передбачаються сцени, амфітеатри, виставкові павільйони та літні кінотеатри, які надають можливість організації культурних заходів на свіжому повітрі. Це сприяє підтримці місцевих культурних ініціатив, розвиває креативність громади та слугує підвищенню рівня культурної освіченості населення [17].

Природоохоронна функція має на меті збереження природних ресурсів та інтеграцію природних елементів у архітектурну концепцію парку. Дана функція реалізується через створення терапевтичних садів, природоохоронних зон, ботанічних садів та насаджень, що сприяють збереженню біорізноманіття. Додаткове використання технологій, таких як системи збору дощової води, застосування відновлюваних джерел енергії та компостування, допомагають знизити негативний вплив на довкілля. Природоохоронна функція таким чином забезпечує екологічну стійкість парку та сприяє створенню сприятливого мікроклімату для підтримки місцевої екосистеми [17].

Отже, поліфункціональні парки виконують важливі екологічні, соціальні, культурні та освітні функції, що робить їх невід'ємною частиною інфраструктури міста. Завдяки багатофункціональному підходу, ці парки сприяють гармонійному розвитку міського середовища, задовільняючи

потреби різних категорій населення. Їх універсальність не лише підвищує якість життя мешканців, але й сприяє сталому розвитку міст, підтримуючи природні ресурси та створюючи умови для культурного та екологічного розвитку громади.

Тематичні парки – це штучно створені освітньо-розважальні парки, всі структури яких об'єднані спільною тематикою. Кожен великий тематичний парк є багатофункціональним, але провідна функція та концепція, яка домінує в програмі парку, надає йому унікальну мистецьку спрямованість. Тематичні парки можуть включати різноманітні заходи, які підкреслюють центральну тему, забезпечуючи багатогранний досвід для відвідувачів. Основні типи тематичних парків включають курортні, регіональні, міські та вузькоспеціалізовані парки, кожен зі своїми особливостями та цільовою аудиторією [19].

Оскільки тематичні парки розвиваються і в міру того, як вони стають більш різноманітними, зростає потреба в їх типології. Це може бути засновано на різних симптомах. Перший – це розмір парку, який зазвичай визначається площею парку, кількістю відвідувачів і кількістю працівників, а друга – контингент відвідувачів.

За цими ознаками розрізняють чотири типи тематичних парків: парки курортного типу, регіональні, міські та вузькоспеціалізовані парки.

Парки розваг курортного типу розраховані для прийому великої кількості відвідувачів, які проводять в них тривалий час, можливо, кілька днів. Ці парки розвивають видатні привабливі теми, які об'єднують різні зони в єдине ціле. Їхня аудиторія доволі широка. Діснеївські парки та «Юніверсал Студіос» відносяться до парків курортного типу [26].

Приваблюють регіональні тематичні парки багато відвідувачів, але їх тривалість перебування в цих парках нижча, ніж у тематичних парках курортного типу. Більшість відвідувачів регіональні парки живуть відносно близько до них. Деякі регіональні парки, наприклад, «Порт Аventura»,

розташовані в туристичних районах і орієнтовані на туристів, тому приваблює велику кількість відвідувачів.

Міські парки мають місцеве значення: їх відвідують виключно місцеві жителі. Тематика цих парків обмежена і йде на другий план. Вся увага спрямована на атракціони. Це наближає їх до таких парків як «Луна-парк».

Сучасні тематичні парки вдало поєднують традиційні принципи проєктування з інноваційними технологіями, що дозволяє створити унікальний простір для відвідувачів. Такі парки є не лише місцем для розваг, але й багатофункціональними просторами, що відповідають вимогам сталого розвитку та інклюзивності. У цьому розділі розглянуто основні принципи проєктування тематичних парків, які закладають основу для подальшого їхнього розвитку через інтеграцію новітніх технологій [26].

Основними принципами проєктування тематичних парків є: єдність стилю, функціональне зонування, інтерактивність [26].

Єдність стилю включає вдале оформлення тематичних парків, що дозволяє кожному елементу – від архітектури до декоративних складових – гармонійно доповнювати загальну концепцію парку. Це забезпечує цілісний досвід для відвідувачів, які занурюються в обрану тему та відчують її на всіх рівнях. Сталість стилю забезпечується відсутністю архітектурних рішень, використанням певних матеріалів, колірних гам і звукових ефектів, які створюють унікальний і послідовний простір для відвідувачів [41].

Функціональне зонування, тобто поділ території парку на тематичні зони, дозволяє оптимально організувати простір, забезпечити раціональний потік відвідувачів і точний розподіл функцій. Це дозволяє кожній зоні залишатись незалежною за своїм призначенням, одночасно підтримуючи загальну концепцію парку. У тематичних парках виділяються зони для розваг, відпочинку, обслуговування і сувенірних магазинів, що допомагає відвідувачам легко пересуватися та раціонально використовувати територію [11].

Інтерактивність – один із головних аспектів сучасних парків розваг. Впровадження інтерактивних елементів, таких як доповнена реальність (AR), віртуальна реальність (VR) і мобільні додатки, дозволяють відвідувачам не тільки пасивно спостерігати, але й активно взаємодіяти з простором парку. Інтерактивність підвищує емоційну залученість кожного відвідувача, створюючи персоналізований досвід, який дозволяє їм брати участь у подіях парку та відчувати себе частиною унікального світу [45].

Крім основних принципів, сучасні тематичні парки активно інтегрують новітні технології та концепції сталого розвитку, що робить їх більш привабливими та актуальними для широкої аудиторії.

Сучасні парки все більше використовують екологічні технології, такі як відновлювані джерела енергії, системи збору дощової води та програми зменшення відходів. Це дозволяє мінімізувати негативний вплив на навколишнє середовище та підвищити загальну екологічну свідомість відвідувачів [13].

Персоналізація досвіду, тобто використання цифрових технологій, дозволяє паркам надавати персоналізований досвід для кожного відвідувача. Мобільні додатки можуть надавати персоналізовані маршрути, рекомендації та інтерактивні завдання, які дозволяють кожному відвідувачу отримати унікальний досвід, адаптований до його вподобань [13].

Інклюзивність і доступність є важливими аспектами дизайну тематичного парку, які забезпечують доступність для всіх відвідувачів, включаючи людей з обмеженими можливостями. Сучасні парки розваг обладнані пандусами, ліфтами та спеціальними зручностями для людей з обмеженими фізичними можливостями. Крім того, для відвідувачів із вадами зору реалізуються спеціальні програми, такі як тактильні екскурсії, що дозволяє кожному відвідувачу насолодитися повним враженням від парку [11].

Сучасні тематичні парки зберігають традиційні принципи проектування, водночас активно впроваджуючи новітні технології та інноваційні рішення. Це поєднання дозволяє створити простір, який не лише задовольняє потреби

сучасного суспільства, але й сприяє формуванню емоційного та інтерактивного досвіду для відвідувачів, підвищуючи їхнє залучення та задоволеність.

При проектуванні тематичних парків особлива увага приділяється окремій організації руху, функціональним зонам, просторовій організації та ергономіці. Розглянемо, як ці аспекти реалізовані в парку «Київська Русь» та паризькому Діснейленді.

Організація руху по території Disneyland Paris (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Disneyland Paris (Франція) [47]

Організація пересування в паризькому Діснейленді заснована на кількох центральних пішохідних маршрутах, які з'єднують основні тематичні зони, такі як «Країна Пригод» і «Фантазіяленд». Під'їзні маршрути забезпечують зручний доступ до всіх пам'яток і зон відпочинку, а навігаційні вказівники та карти допомагають відвідувачам легко орієнтуватися на місцевості. Основні алеї досить широкі, щоб вмістити великий потік відвідувачів, а маршрути в тематичних зонах регулюють рух відвідувачів, забезпечуючи зручну навігацію [44, 7].

У парку «Київська Русь» (див. рис. 1.2) транспортне сполучення організовано у вигляді пішохідних доріжок, стилізованих під давньоруське городище, що ведуть від центрального входу до основних об'єктів – княжого замку, фортеці та оглядових веж. Навігаційні елементи, виконані в стилі Київської Русі, підкреслюють історичну тематику парку. Доріжки вузькі, але розгалужені, що дозволяє відвідувачам оминати основні об'єкти та відвідувати різні об'єкти [10].

Рис.1.2. Парк «Київська Русь» [7]

Організація території майданчиків різного призначення

У Disneyland Paris виділені окремі зони для різноманітних розваг:

- тематичні зони, які включають атракціони та ігрові майданчики, що відповідають тематиці кожної зони та забезпечують розваги для відвідувачів різного віку;
- дитячі зони, де розташовані майданчики з атракціонами та ігровими елементами, спеціально призначеними для дітей;
- оглядові місця, такі як замок Сплячої Красуні та інші панорамні точки, що дозволяють відвідувачам насолоджуватися краєвидами парку;
- зони відпочинку, які включають ресторани, кафе та зелені ділянки з лавочками, розташовані в зручних місцях, що дає можливість відвідувачам відпочити після відвідування атракціонів [12].

У парку «Київська Русь» зонування відповідає концепції середньовічного міста, що дозволяє відвідувачам глибоко зануритися в атмосферу тієї епохи.

Основні зони парку поділяються на такі категорії, як:

– спортивні зони, що спеціально обладнані майданчики для проведення історичних турнірів, бойових змагань та кінних виступів. Ці заходи відтворюють військові традиції Київської Русі та надають можливість відвідувачам стати свідками або учасниками середньовічних видовищ;

– дитячі зони – території, призначені для дітей, де вони можуть брати участь у традиційних слов'янських іграх або відвідувати ремісничі майстер-класи, тому це сприяє ознайомленню молодого покоління з культурною спадщиною та ремеслами Київської Русі;

– оглядові зони, на яких розміщені високі башти та оглядові платформи, які забезпечують панорамні види на територію парку. Архітектурні елементи цих зон виконані в історичному стилі, що підсилює автентичність середовища та дозволяє відвідувачам оцінити масштаб і красу відтвореного міста;

– зони відпочинку, такі як місця для релаксації, оснащені дерев'яними лавками, тіньовими навісами та альтанками, виконаними в стилі стародавнього українського поселення. Розташовані поблизу ключових об'єктів парку, ці зони забезпечують комфортний відпочинок та можливість споглядання навколишнього середовища [10].

Такий підхід до зонування парку не лише відтворює історичну автентичність Київської Русі, але й створює інтерактивне середовище для освітнього та культурного розвитку відвідувачів різного віку.

Особливості організації території споруд різного функціонального призначення.

У Діснейленді всі споруди в розміщені відповідно до тематики певної зони. Біля атракціонів розташовані просторі для очікування, а поруч із ресторанами та кафе є тіньові навіси та лавочки для відпочинку. Тематичні

зони навколо кожного споруди доповнюються декоративними рослинами, огорожами та іншими архітектурними елементами, що створюють єдину стилістичну атмосферу та забезпечують зручність для відвідувачів [47].

Парк «Київська Русь» містить споруди відповідно до їх функціонального призначення. Навколо княжого терему, фортеці та інших важливих об'єктів передбачені майданчики для глядачів, де відбуваються показові виступи. Поблизу ремісничих майстерень є зони для майстер-класів, а місця для відпочинку розташовані уздовж основних маршрутів, забезпечуючи комфортний огляд подій. Оформлення території споруди враховує історичну стилістику, що сприяє створенню автентичної атмосфери [7].

Врахування ергономіки при формуванні організації простору ландшафтних територій

Ергономічний простір Disneyland Paris забезпечує широкі проходи, просторі майданчики та продумані маршрути, які дозволяють вільно переміщати велику кількість відвідувачів. Зручність руху підтримується адаптивною інфраструктурою та навігаційними знаками, які допомагають орієнтуватися на території. Багато лавочок, кафе та альтанок забезпечують відпочинок і розташовані поблизу основних піхобіжних маршрутів [48].

Ергономіка простору в парку «Київська Русь» підпорядкована концепції історичної автентичності, водночас враховуючи зручність для відвідувачів. Основні доріжки мають достатню ширину для переміщення груп, а точки огляду й відпочинку розташовані у зручних локаціях вздовж маршрутів. Усі малі архітектурні форми виготовлені з натуральних матеріалів та відповідають стилістиці Київської Русі, що забезпечує ергономічність та естетичну привабливість.

Врахування ергономіки малих архітектурних форм і об'єктів, що формують функціональність ландшафтів.

У паризький Діснейленд архітектурні форми (лавочки, огорожі, ліхтарі) виконують тематику кожної зони та створені з урахуванням зручності. Лавочки виготовлені з міцних матеріалів і розташовані вздовж основних

маршрутів та біля атракціонів. Огорожі й знаки стилізовані відповідно до тематики, що доповнює загальну естетику парку та створює комфортні умови для відвідувачів.

Малі архітектурні форми в парку «Київська Русь» виконані відповідно до стилю епохи Київської Русі, а саме – дерев'яні лави, плетені огорожі, декоративні колони й альтанки з натуральних матеріалів. Вони розташовані з урахуванням ергономіки простору, що забезпечує тематичну єдність і зручність для відвідувачів різного віку.

У табл. 1.1. наведено порівняльну характеристику вищеописаних паркових територій.

Таблиця 1.1.

Порівняльна характеристика тематичних парків

Критерій	Діснейленд Париж (Франція)	Парк «Київська Русь» (Україна)
Організація руху	Широкі променадні маршрути між тематичними зонами, навігаційні знаки	Вузькі доріжки в стилі середньовічного поселення, навігація з історичним дизайном
Функціональні зони	Тематичні зони для різного віку та типів відпочинку	Зони для історичних реконструкцій, ремісничих майстер-класів та середньовічних ігор
Спортивні зони	Атракціони для активного відпочинку (катапульти, американські гірки)	Лицарські турніри, кінні змагання, середньовічні бої
Дитячі зони	Ігрові майданчики з тематичними атракціонами	Дитячі майданчики для традиційних слов'янських ігор, ремісничі зони

Продовження табл. 1.1.

Оглядові зони	Платформи, місця для відпочинку вздовж маршрутів	Високі башти та оглядові платформи для панорамних видів
Зони відпочинку	Кафе, ресторани, альтанки з тіншовими навісами	Дерев'яні лавочки, альтанки в стилі Київської Русі
Особливості біля споруд	Тематичні зони з елементами декору, просторі майданчики	Місця для глядачів, майданчики біля історичних споруд
Ергономіка простору	Широкі проходи, адаптовані для великих потоків відвідувачів	Зручні маршрути середньовічного стилю, адаптовані для груп
Ергономіка малих архітектурних форм	Лави, ліхтарі, огорожі, оформлені відповідно до тематики зони	Дерев'яні лави, плетені огорожі, декоративні альтанки, відповідні стилю Київської Русі
Цільова аудиторія	Сім'ї з дітьми, прихильники Disney, туристи	Історичні ентузіасти, сім'ї, відвідувачі масових історичних заходів
Тематика	Казковий світ Disney	Історична реконструкція Київської Русі
Основні культурні заходи	Театралізовані шоу, тематичні паради	Лицарські турніри, середньовічні фестивалі, ремісничі майстер-класи
Навігаційні елементи	Кольорові карти, інформаційні стенди	Стилізовані під старовину вказівники та карти

Disneyland Paris і парк «Київська Русь» демонструють два різні підходи до створення тематичних парків, відображаючи різницю в концепціях і тематиці. Disneyland Paris орієнтований на масовий відпочинок, акцентуючи увагу на розвагах та атракціонах з чітким плануванням руху, великими маршрутами та комфортною інфраструктурою для великої кількості відвідувачів. Парк «Київська Русь» спрямований на історичну автентичність і культурне занурення, де архітектурні та ландшафтні елементи середньовічної тематики, а маршрути та майданчики призначені для історичних реконструкцій та тематичних заходів.

Обидва парки є прикладом гармонійного поєднання естетики, тематичності та функціональності, враховуючи потреби відвідувачів і специфіку ландшафтного об'єкта.

РОЗДІЛ 2

ОБ'ЄКТ ТА МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1. Загальна характеристика об'єкту

Об'єктом проектування є ділянка, розташована у місті Гребінка, Лубенського району Полтавської області. Територія межує на півночі з центральною вулицею Євгена Гребінки (рис.2.1.). Головний вхід до парку розташований зі сторони вулиці Євгена Гребінки, що забезпечує зручний доступ до території.

Рис. 2.1. Кадастрова карта території [14]

Оточення об'єкта проектування сформоване з різноманітних функціональних зон. Навколо території розташовані житлові будинки, що створює умови для активного використання парку місцевими мешканцями.

Також поряд знаходяться: районна лікарня, кілька торгових об'єктів різного профілю. Дане розміщення підвищує соціальне значення ділянки як місця для відпочинку та рекреації. Східною межею об'єкта є Спортивний провулок, який має довжину близько 370 метрів і сполучає вулиці Євгена Гребінки та Незалежності, створюючи додаткові пішохідні та транспортні зв'язки.

Загальна площа території, відповідно до даних Кадастрової карти, становить 6,2 га (рис. 2.1). Основні елементи ландшафтного середовища включають паркову зону біля Районного Будинку культури (РБК) та територію Центрального міського стадіону. Ці елементи визначають рекреаційний характер об'єкта і сприяють його активному використанню місцевим населенням.

Територія парку облаштована дитячими майданчиками та зонами для прогулянок, що забезпечує різні варіанти відпочинку для відвідувачів. Наявність Районного Будинку культури підкреслює культурно-освітню роль даного простору, який може використовуватися для проведення культурних заходів та соціальних подій.

На сьогодні об'єкт не має підземних та наземних комунікацій, що значно спрощує проєктні роботи. Рельєф місцевості рівнинний, що не потребує геопластичних робіт. Це сприяє збереженню природного вигляду території, забезпеченню її доступності для всіх верств населення, в тому числі для людей з обмеженими можливостями.

2.2. Передпроектний аналіз території

Полтавська область розташована в центральній і північно-східній частині України, переважно охоплюючи територію Придніпровської низовини на лівому березі річки Дніпро. Її географічне положення має такі характерні природні особливості, як рівнинний рельєф, помірно континентальний клімат і наявність значних водних ресурсів. Більша частина території області (понад

92%) належить до лісостепової природної зони. Винятком є лише невелика частина (близько 150 км²), розташована на правому березі Дніпра, яка належить до Придніпровської височини і характеризується степовою рослинністю. Ця зона охоплює близько 8% загальної площі області і є частиною Східноєвропейської рівнинної фізико-географічної країни [39].

На території області протікають 62 річки, що належать до басейну Дніпра. Найбільшими серед них є Ворскла, Сула та Псел, які відіграють важливу роль у зволоженні регіону та формуванні його водного балансу. Крім того, на території Полтавської області розташовані великі водосховища, такі як Кременчуцьке та Дніпродзержинське (нині – Кам'янське) водосховища, що мають вагомe значення для місцевої економіки та екології. Область також відома своїми джерелами мінеральних вод, найбільш значущими серед яких є Миргород, Велика Багачка, Нові Санжари та Яреськи [39].

Клімат регіону помірно континентальний, з чітко вираженими сезонними змінами. Зима характеризується помірно холодними умовами зі середніми температурами від -6°C до -8°C. У найхолодніші дні температура може знижуватися до -15°C і нижче, супроводжуючись снігопадами. Літо в області тепле, з середньою температурою в липні від +19°C до +22°C, хоча в окремі періоди температура може досягати +30°C і більше. Літній період також характеризується підвищеною вологістю та частими грозами [26, 43].

Весняний та осінній періоди є перехідними сезонами, протягом яких спостерігаються значні коливання температури. Від квітня до травня середня температура підвищується від +8°C до +18°C, тоді як восени вона поступово знижується з +16°C у вересні до +8°C у листопаді. Така зміна температури впливає на сезонність рослинного покриву, зокрема на терміни цвітіння і дозрівання рослин [30].

Зведені дані щодо середньомісячних температур повітря подано в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Середньомісячні температури повітря

Місяць	Середня температура (°C)
Січень	-6
Лютий	-5
Березень	0
Квітень	8
Травень	15
Червень	19
Липень	22
Серпень	21
Вересень	16
Жовтень	10
Листопад	4
Грудень	-2

Загальні метеорологічні характеристики Полтавської області демонструють стабільні умови з достатньою кількістю опадів. Середньорічна кількість опадів становить 590 мм, причому їх максимальна кількість припадає на літні місяці (липень і червень), тоді як мінімум спостерігається у листопаді. Протягом року близько 29% опадів випадає влітку, 26% – взимку, 23% – навесні, і 22% – восени. У теплий період року (з квітня по жовтень) кількість опадів сягає 345 мм, тоді як у холодний період (з листопада по березень) випадає близько 245 мм. Товщина снігового покриву в зимові місяці становить у середньому 20 см, а тривалість його збереження – близько 95 днів [43].

Лубенський район Полтавської області має свої особливості щодо вітрових умов. Західний вітер є одним з переважаючих напрямків вітру у Лубенському районі. Він дме зі заходу і може мати помірну або сильну інтенсивність. Часто приносить з собою вологість і опади, особливо у теплий період року [35].

Значний вплив на місцевість має північно-західний вітер, який приносить прохолодне та сухе повітря з північного заходу. Він часто

супроводжується зниженням температури і відіграє важливу роль у формуванні місцевого клімату.

Східний вітер, хоча і менш поширений, зазвичай приносить сухе і прохолодне повітря зі сходу. Його поява може бути пов'язана з погіршенням погодних умов, таких як туман або низька хмарність.

Південний вітер в Лубенському районі не переважає, але може відчуватися в деяких періодах. Він приносить спекотну та вологу погоду, особливо влітку.

У ґрунтовому покриві Полтавської області переважають два типи ґрунтів: чорноземи, які зустрічаються переважно на вододілах під степами, та опідзолені ґрунти, які зустрічаються під лісами.

Чорноземи, які переважають на вододілах і терасах, є високопродуктивними та сприятливими для сільського господарства завдяки багатому мінеральному складу. Опідзолені ґрунти зустрічаються переважно в лісових районах області. Ці ґрунти сформувалися на карбонатних породах в умовах помірного клімату з оптимальним зволоженням, що робить їх також придатними для аграрного використання. Значна частина рослинності області представлена лучно-степовою та лісовою флорою, що характерно для територій з чорноземами та опідзоленими ґрунтами [40].

Лубенський район Полтавської області є важливим сільськогосподарським і промисловим регіоном, що впливає на екологічний стан довкілля. Основними складовими для оцінки екологічного стану є водні ресурси, якість повітря та стан ґрунтів.

На території району протікають річки Сула та Ворскла, які забезпечують важливі водні ресурси. Проте, водні об'єкти зазнають забруднення внаслідок сільськогосподарської діяльності, особливо через використання добрив та пестицидів, що призводить до евтрофікації річок. Крім того, промислові стоки погіршують якість води, сприяючи накопиченню шкідливих речовин. Зниження кількості опадів і обміління річок через зміну клімату також негативно впливає на водний баланс і біорізноманіття водних екосистем [25].

Основними джерелами забруднення повітря є автомобільний транспорт і сільськогосподарська техніка, які спричиняють викиди діоксиду азоту та твердих частинок. Сезонне спалювання стерні також підвищує рівень забруднення повітря, особливо в осінній період, що негативно впливає на здоров'я місцевого населення.

Ґрунти району піддаються деградації через інтенсивне використання агрохімікатів та ерозійні процеси. Надмірне застосування добрив і пестицидів призводить до хімічного забруднення ґрунтів, зниження їхньої родючості та втрати біорізноманіття [40].

Серед основних екологічних проблем району слід відзначити промислове та сільськогосподарське забруднення водних і ґрунтових ресурсів, зниження водності річок через кліматичні зміни та недостатню охорону природних екосистем.

Природні умови Полтавської області, зокрема Лубенського району, є сприятливими для розвитку сільського господарства, включаючи вирощування зернових культур і садівництво, а також мають значний рекреаційний та екотуристичний потенціал. Водночас екологічний стан району зазнає негативного впливу сільськогосподарської діяльності та кліматичних змін, що негативно позначається на водних і ґрунтових ресурсах. Для збереження екосистеми регіону та забезпечення його сталого розвитку необхідно впроваджувати комплексні заходи з охорони природи, мінімізувати антропогенний вплив і ефективно управляти природними ресурсами.

Було проведено оцінку стану об'єкта по обраному маршруту обстеження (рис. 2.3). З метою оптимізації процесу дослідження було розроблено маршрут обстеження території, в ході якого були визначені дві основні зони для детального аналізу: паркова зона та стадіон. Обраний маршрут дозволив комплексно оцінити стан зелених насаджень, інфраструктури та загальний екологічний потенціал об'єкта, враховуючи особливості кожної з визначених зон. Проведений аналіз допоміг виявити ключові проблеми та потреби території для подальшого проектування й благоустрою.

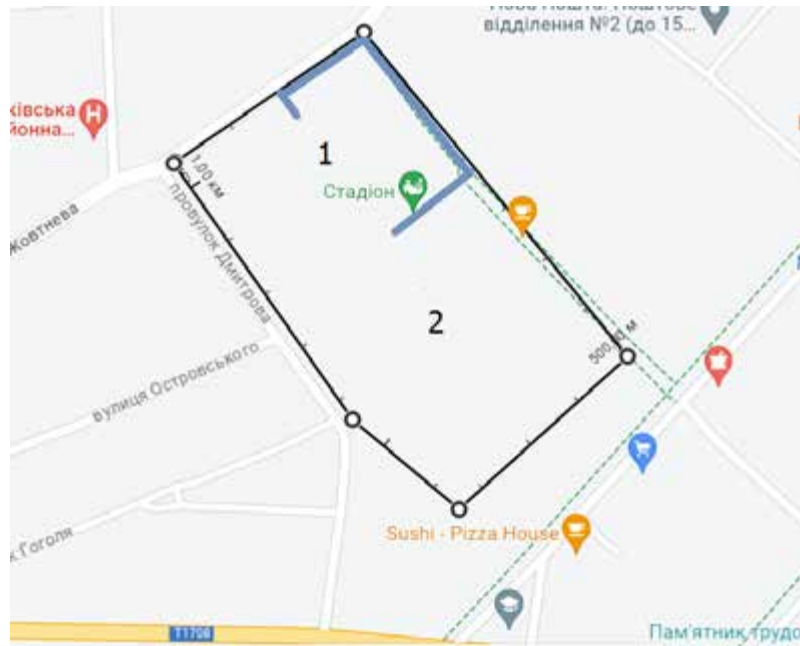

Рис. 2.3. Знімок з Google maps, маршрутне обстеження території об'єкту (1 – паркова територія, 2 – стадіон) [15]

Маршрут обстеження починається з входу до паркової зони, що знаходиться за адресою: вулиця Євгена Гребінки, 13. Безпосередньо перед входом розташований Районний Будинок культури (рис. 2.5). Початковий етап маршруту дозволяє ознайомитися з основними елементами інфраструктури та забезпечує плавний перехід до паркового простору для подальшого аналізу стану території та насаджень.

Рис. 2.5. Районний Будинок культури (фото автора)

Позаду РБК розміщена центральна площа (рис. 2.6), де можна побачити фонтан (рис. 2.7). Переміщуючись від заходу, тобто від РБК до сходу з лівої сторони знаходиться Спортивний провулок (рис. 2.8).

Рис. 2.6. Центральна площа
(фото автора)

Рис. 2.7. Фонтан
(фото автора)

Справа від РБК прилягає Спортивний провулок (рис. 2.8). Він має двосторонній прогулянковий рух. Даний провулок можна віднести до алеї. Вздовж провулку простягається зелена зона, на якій висаджено ялівець козацький (*Juniperus sabina* L.), та різні види хризантем.

Рис. 2.8. Спортивний провулок (фото автора)

Наступною точкою маршруту передпроектного аналізу є територія Центрального стадіону (рис. 2.9). Посередині Спортивного провулку знаходиться вхід до Центрального стадіону (рис. 2.10).

Рис. 2.9. Територія Центрального стадіону [6]

Рис. 2.10. Вхід до Центрального стадіону (фото автора)

Ідея зведення нового стадіону в місті Гребінка з'явилася не лише у зв'язку з наявністю вже існуючого стадіону «Локомотив», побудованого в 1955 році, але й після відкриття спортивної зали в 1986 році. Місцева влада ухвалила рішення про будівництво нового стадіону та басейну для розширення спортивної інфраструктури міста. Під час візиту до Гребінки

міністр шляхів сполучення СРСР Микола Семенович Конарєв підтримав цю ініціативу, сприяючи виділенню необхідних матеріалів для будівництва [41].

Урочисте відкриття стадіону відбулося в 1995 році, в честь святкування 100-річчя міста. Церемонія відкриття була масштабною подією, на якій був присутній дворазовий олімпійський чемпіон Валерій Борзов. Для мешканців міста було організовано розважальну програму з концертними виступами, що зробило захід особливим і пам'ятним для громади [41].

Однак, на початку травня 2018 року стадіон зазнав серйозних пошкоджень: частково обвалилися цегляні стіни споруди. Унаслідок цього зруйновану частину було огорожено для забезпечення безпеки та недопущення доступу людей до небезпечної зони. Хоча офіційні причини обвалу не було оголошено, місцеві жителі вважають, що руйнування сталося через недостатнє фінансування, яке не дозволило своєчасно здійснити необхідні ремонтні роботи та утримувати комплекс у належному стані.

Наразі стадіон перебуває в незадовільному стані. Незважаючи на це, на території стадіону досі функціонують спортивні зони, серед яких: спорткомплекс, манеж, кафе, баскетбольні та тенісні корти, а також тренажери та інше спортивне обладнання (рис. 2.11).

Рис. 2.11. Корт для тенісу (фото автора)

Футбольне поле (див. рис. 2.12) наразі має низьку декоративність та низьке проєктивне покриття ґрунту, що свідчить про нерівномірне та слабке зростання травостою. За результатами комплексної оцінки газонних травостоїв, якість цього газону оцінена як незадовільна. Це означає, що газон потребує серйозних заходів для покращення його стану, таких як підсівання трав, регулярне підживлення, а також поліпшення догляду для підвищення щільності покриття та поліпшення зовнішнього вигляду травостою [24].

Рис. 2.12. Футбольне поле (фото автора)

На території парку також розташовані дитячі майданчики. На ділянці першого майданчику (див. рис. 2.13) в 2010 році функціонували різноманітні атракціони, серед яких каруселі, американська гірка та інші ігрові споруди. На сьогодні ця зона пустує і потребує повного переобладнання та реорганізації простору для створення комфортної та безпечної зони відпочинку.

Другий дитячий майданчик, який зберігся з радянських часів, знаходиться в аварійному стані та потребує негайного демонтажу. Конструкції, такі як гірки та металева рама, виглядають застарілими та зношеними, що не відповідає сучасним стандартам безпеки для дитячих

ігрових зон. Металеві елементи почали ржавіти, а поверхні гірок мають помітні ознаки зносу, що може створювати небезпеку для дітей під час гри.

Рис. 2.13. Перший дитячий майданчик (фото автора)

Територія навколо майданчика, як видно на фото, також не доглянута: газон має ділянки з висохлою травою та опалим листям, що додає загальної занедбаності зоні. Майданчик не відповідає сучасним вимогам до дитячих зон відпочинку та потребує повної реконструкції або заміни на нові, безпечні та екологічні ігрові структури. Рекомендується повний демонтаж цього майданчика (рис. 2.14).

Рис. 2.14. Другий дитячий майданчик (фото автора)

На території парку присутні два типи дорожнього покриття. Перше, як покриття (див. рис. 2.15) виконане з бетонних плит, які, хоча й мають місцями ознаки зносу, зберігають загалом задовільний стан. Таке покриття пролягає через центральну частину парку та веде до різних зон відпочинку.

Рис. 2.15. Дорожнє покриття з бетонних плит (фото автора)

Другий тип покриття – асфальтний (див. рис. 2.16), що розташований біля будинку культури. Однак, з плином часу воно значно зруйнувалося: асфальт має численні тріщини та вибоїни, що потребує негайного ремонту або повної заміни для забезпечення безпеки та естетичного вигляду території.

Рис. 2.16. Дорожнє асфальтоване покриття (фото автора)

Проведений передпроектний аналіз виявив, що територія парку вимагає значного покращення. Необхідно провести роботи з озеленення, оновити та впорядкувати дорожньо-стежкову мережу, оскільки більшість цих ділянок занедбані. Паркову частину потребує реконструкції, зокрема оновлення газонного покриття, яке знаходиться у незадовільному стані. Крім того, центральний стадіон потребує модернізації, включаючи переобладнання інфраструктури, перебудову та заміну дорожнього покриття. Також важливим завданням є організація та облаштування дитячо-розважальної зони для відвідувачів різного віку, щоб відновити її функціональність та привабливість для місцевих жителів і гостей парку.

Також було виявлено, що на території парку присутні два типи дорожнього покриття: бетонні плити, які мають місця зносу, але зберігають задовільний стан, і асфальтне покриття біля будинку культури, яке значно пошкоджене і потребує негайної заміни. Центральний стадіон потребує модернізації, включаючи переобладнання інфраструктури, перебудову та заміну дорожнього покриття.

Також під час аналізу було визначено основні види насаджень на території парку (табл.2.2). Групові насадження є мішаними і включають лише деревні породи. Серед найпоширеніших деревних видів виділяються: ялина звичайна (*Picea abies L.*), липа серцелиста (*Tilia cordata Mill.*), яблуня лісова (*Malus sylvestris Mill.*), слива звичайна (*Prúnus domestica L.*), гіркокаштан звичайний (*Aesculus hippocastanum L.*) та береза повисла (*Betula pendula Roth.*).

Трав'янистий покрив характеризується значним різноманіттям видів, серед яких основними є: подорожник великий (*Plantago major L.*), кульбаба лікарська (*Taraxacum Wigg.*), чистотіл звичайний (*Chelidonium majus L.*), пажитниця багаторічна (*Lolium perenne L.*), тонконіг однорічний (*Poa annua L.*), конюшина повзуча (*Trifolium repens L.*) та вероніка перська (*Veronica persica L.*).

Такі види, як пажитниця багаторічна (*Lolium perenne L.*), тонконіг однорічний (*Poa annua L.*), конюшина повзуча (*Trifolium repens L.*), кульбаба

лікарська (*Taraxacum Wigg.*) і костриця червона (*Festuca rubra L.*) формують газонний покрив парку. Однак, загальний стан газону є незадовільним та потребує регулярного догляду й обробітку. Загальна декоративність травостою за результатами комплексної оцінки оцінюється як погана [24].

Таблиця 2.2.

Інвентаризація насаджень

Українська назва	Латинська назва
Деревні види рослин	
Ялина звичайна	<i>Picea abies L.</i>
Липа серцялиста	<i>Tilia cordata Mill.</i>
Яблуня лісова	<i>Malus sylvestris Mill.</i>
Слива звичайна	<i>Prúnus domestica L.</i>
Гіркокаштан звичайний	<i>Aesculus hippocastanum L.</i>
Береза повисла	<i>Betula pendula Roth.</i>
Трав'яні види рослин	
Подорожник великий	<i>Plantago major L.</i>
Кульбаба лікарська	<i>Taraxacum Wigg.</i>
Чистотіл звичайний	<i>Chelidonium majus L.</i>
Пажитниця багаторічна	<i>Lolium perenne L.</i>
Тонконіг однорічний	<i>Poa annua L.</i>
Конюшина повзуча	<i>Trifolium repens L.</i>
Вероніка перська	<i>Veronica persica L.</i>
Костриця червона	<i>Festuca rubra L.</i>

Для покращення стану газону та відновлення його декоративності рекомендується провести комплекс заходів з підживлення, регулярного підстригання, а також підсівання нових видів трав для зміцнення покриття.

2.3. Методика досліджень

У процесі дослідження використовувався комплексний підхід, що поєднує загальнонаукові та емпіричні методи, що забезпечило всебічне вивчення проблеми та розробку ефективних рішень щодо реконструкції парку залізничних складів РБК.

До загальнонаукових методів належали описовий, аналітичний, систематизація та узагальнення. Описовий метод дозволив детально розглянути існуючі концепції та моделі тематичних парків, виявити їх сильні та слабкі сторони. Аналітичний метод сприяв глибокому аналізу зібраної інформації, виявленню ключових факторів успішної реконструкції та організації залізнично-тематичних парків. Систематизація допомогла структурувати дані, отримані з різних джерел, а узагальнення допомогло сформулювати загальні принципи та рекомендації, які можна застосувати у проєкті реконструкції парку [4].

Емпіричні методи, такі як спостереження, вимірювання та опитування, використовувалися для збору первинних даних безпосередньо на місці дослідження. Спостереження дозволило зафіксувати реальний стан території парку, його інфраструктури, рівень збереження зелених насаджень та функціональність існуючих зон. Вимірювання дозволили отримати точні дані про розміри території, розташування об'єктів, довжину і ширину доріжок, площу зелених насаджень та інші важливі параметри. Опитування відвідувачів парку та місцевих мешканців дало цінну інформацію про їх потреби, побажання, рівень задоволеності поточним станом парку [53].

Аналіз досвіду та специфіки реконструкції та організації тематичних парків був спрямований на виявлення найкращих практик та інноваційних рішень у цій сфері. Вивчено сучасні тенденції проєктування тематичних парків із залізничною тематикою як в Україні, так і за кордоном. Розглянуто вплив таких парків на розвиток міської інфраструктури, туризму, соціальну та культурну взаємодію. Особливу увагу приділено тому, як залізнична тематика

може бути інтегрована у ландшафтний дизайн, архітектурні елементи та інфраструктуру парку, створюючи унікальне середовище для відпочинку та навчання [3].

Проведення польового обстеження території залізничного парку РБК та передпроектного аналізу включало детальне вивчення сучасного стану парку. Оцінювався стан інфраструктури – доріжок, освітлення, місць для відпочинку, ігрових майданчиків та інших об'єктів. Проведено інвентаризацію зелених насаджень, визначено види рослин, їх вік, стан здоров'я та естетичну цінність. Виявлено проблемні ділянки, що потребують особливої уваги чи повної реконструкції. Проаналізовано рельєф території, ґрунтові умови, наявність водойм та інші природні особливості, які можуть вплинути на прийняття проєктних рішень [3].

Виявлення проблем, пов'язаних із функціональною організацією парку, стало одним із ключових етапів дослідження. Було встановлено, що зонування парку не відповідає сучасним вимогам та потребам відвідувачів. Відсутність чітко позначених зон для активного та пасивного відпочинку, дитячих та спортивних майданчиків, культурно-просвітницьких просторів призводить до неефективного використання території та зниження комфорту відвідувачів. Проведено аналіз потреб різних цільових аудиторій парку: залізничники та їхні сім'ї, яким можуть бути цікаві тематичні виставки та заходи; місцеві мешканці, які шукають місце для щоденного відпочинку; туристи, які прагнуть отримати нові враження та знання про історію залізниці.

Визначення питань ландшафтного планування та просторової організації території парку дозволило розробити пропозиції щодо оптимізації використання простору. Запропоновано новаторські підходи до ландшафтного дизайну, що поєднують залізничну тематику з сучасними тенденціями в озелененні та благоустрою. Розроблено концепцію тематичного озеленення, де рослинність використовується як елемент декору, а й як висловлювання залізничної тематики. Наприклад, алейні посадки дерев можуть символізувати залізничну колію, а квітники нагадувати про символіку залізниці.

Враховуються рельєф місцевості та природні особливості для створення цікавих ландшафтних композицій, що наголошують на унікальності парку [4, 2].

Розроблено дизайн малих архітектурних форм, що відповідають залізничній тематиці: лави у вигляді вагонів, урни для сміття та ліхтарі відповідно до заданого стилю. Особливу увагу приділено освітленню: використання ліхтарів у стилі старих залізничних ліхтарів створить неповторну атмосферу у вечірній час. Інформаційні покажчики та таблички спроектовані з використанням елементів залізничної навігації, що не лише допоможе відвідувачам орієнтуватися у парку, а й поглибить їхнє занурення у тему. При виборі матеріалів для благоустрою враховуються принципи сталого розвитку: використання екологічно чистих, довговічних та безпечних матеріалів, які не завдають шкоди довкіллю [4].

Розробка композиційних прийомів озеленення та створення насаджень у парку спрямована на створення гармонійного та комфортного середовища для відпочинку. Використання місцевих видів рослин сприятиме збереженню біорізноманіття та полегшить догляд за насадженнями. Рослини підбираються з урахуванням цвітіння в різні пори року, що забезпечує мінливість і привабливість ландшафту [2].

Реконструкція в ландшафтній архітектурі – це процес реставрації, модернізації або пристосування існуючих об'єктів, спрямований на підвищення естетичної, функціональної та екологічної цінності. Це комплексні заходи з благоустрою території, збереження її унікальних особливостей та адаптації до сучасних вимог [33].

Основними етапами реконструкції є аналіз стану території, збереження історичних елементів, модернізація інфраструктури та впровадження сучасних рішень. Особлива увага приділяється використанню екологічно чистих матеріалів, збереженню біорізноманіття та інтеграції інноваційних технологій [33].

Методи реконструкції включають реставрацію, модернізацію, просторову реконфігурацію, озеленення та ревіталізацію, адаптацію існуючих елементів та інтеграцію інновацій. Наприклад, реставрація повертає об'єктам первісний вигляд, а модернізація адаптує інфраструктуру до сучасних умов [33].

Важливою складовою є озеленення, де рослини підбираються з урахуванням клімату, декоративних особливостей і функціональних потреб. Покращення інфраструктури передбачає покращення пішохідних переходів, лавочок, освітлення та впровадження автоматизованих систем [2].

Реконструкція дозволяє відновити історичні парки, перетворити занедбані території на сучасні зони відпочинку, облагородити міські площі.

Таким чином, реконструкція в ландшафтній архітектурі є ефективним інструментом для створення гармонійного середовища, яке створює природні та архітектурні елементи, сприяє якості життя, екологічній стійкості та збереженню культурних цінностей [33].

Цей комплексний підхід до реконструкції залізничного парку РБК поєднує теоретичні знання з практичними рішеннями, спрямованими на створення унікального тематичного парку, який відповідатиме потребам сучасного суспільства. Реалізація запропонованих рішень сприятиме покращенню міського середовища, підвищенню туристичної привабливості міста, збереженню та популяризації культурно-історичної спадщини залізничної галузі. Облік принципів сталого розвитку та використання інноваційних методів у ландшафтному дизайні забезпечить довговічність та екологічність парку, що є важливим фактором в умовах сучасних викликів щодо збереження навколишнього середовища.

РОЗДІЛ 3

КОНЦЕПТУАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПАРКУ РБК ЗАЛІЗНИЧНИКІВ

3.1. Концепція функціональної організації території

Для розробки концепції парку РБК залізничників у місті Гребінка було визначено низку теорій, методів та принципів, що відповідають функціональним потребам об'єкта.

Теорія сталого розвитку передбачає інтеграцію екологічних, соціальних та економічних аспектів при проектуванні парку з метою забезпечення стійкого розвитку території та мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище [50].

Теорія соціального простору спрямована на створення комфортних і доступних просторів для відпочинку та соціальної взаємодії різних категорій населення, що сприяє зміцненню соціальних зв'язків [50].

Теорія функціонального зонування передбачає поділ території на функціональні зони, які визначені для певного цільового призначення [50].

Аналіз функціонального зонування здійснюється з метою охорони природних та історико-культурних об'єктів, створення умов для організованого туризму та відпочинку, проведення наукових досліджень, підготовки рекомендацій щодо охорони навколишнього середовища. Зонування передбачає поділ території на частини з різними способами охорони, відтворення та використання екосистем [52].

Моніторинг території включає спостереження за станом усіх компонентів рельєфу, їх оцінку та прогнозування.

Соціологічне опитування місцевих мешканців дозволило визначити їхні потреби та очікування, що сприяло створенню концепції, яка відповідає їхнім вимогам.

У процесі розробки концепції парку РБК залізничників у місті Гребінка були застосовані наступні три принципи проектування.

Перший принцип багатофункціональності забезпечує виконання парком різних функцій – від культурно-розважальних до екологічно-рекреаційних.

Другий принцип доступності спрямований на створення безбар'єрного середовища, що забезпечить зручність для всіх категорій відвідувачів, включаючи людей з обмеженими можливостями [57].

Третій принцип екологічної інтеграції полягає у збереженні та підтримці природних ландшафтів і використанні місцевих видів рослин для збереження біорізноманіття [50].

Було впроваджено наступні концептуальні рішення, тому парк поділено на кілька ключових функціональних зон: центральна площа зі скульптурою паровоза, терапевтичний сад, дитячі майданчики, зони активного відпочинку, система прогулянкових доріжок.

Центральна площа зі скульптурою паровоза слугує головною композиційною точкою парку та підкреслює історичну залізничну спадщину міста Гребінка. Скульптура паровоза є візуальним акцентом, привертаючи увагу відвідувачів та створюючи атмосферу історичної значущості. Площа також виконує роль простору для соціальної взаємодії, де можуть відбуватися зустрічі, культурні заходи та масові події. Навколо скульптури встановлені лавки для відпочинку, що дозволяє відвідувачам насолоджуватися атмосферою парку в комфортних умовах.

Терапевтичний сад, сад гармонії та відновлення призначений для релаксації та відновлення фізичного й психоемоційного стану відвідувачів, особливо ветеранів військових дій та людей, які потребують спокійного відпочинку. Сад оснащений спеціально підібраними ароматичними та сенсорними рослинами, такими як лаванда (*Lavandula angustifolia*), м'ята перцева (*Mentha piperita*), меліса лікарська (*Melissa officinalis*), розмарин (*Rosmarinus officinalis*), чебрець (*Thymus vulgaris*). Їхні аромати сприяють релаксації та покращенню психоемоційного стану. Лави та перголи

розташовані з урахуванням зручного доступу та максимального комфорту, сприяючи усамітненню та розслабленню [28].

Дитячі майданчики розташовані у віддаленій від активних зон частині парку для забезпечення безпеки. Конструкції майданчиків розроблені для різних вікових категорій і включають сучасні ігрові елементи (гірки, гойдалки, інтерактивні конструкції) з екологічно чистих матеріалів, що відповідають стандартам безпеки. Територія майданчиків обладнана лавками для батьків та тіньовими зонами.

Зони активного відпочинку призначені для фізичних вправ та різної спортивної активності. Включають спортивні майданчики з універсальними тренажерами, воркаут-зони, майданчики для волейболу та баскетболу, бігові доріжки. Інфраструктура забезпечує зручний доступ для всіх відвідувачів, включаючи людей з обмеженими фізичними можливостями. Зони обладнані освітленням та місцями для відпочинку.

Система прогулянкових доріжок розроблена для забезпечення зручного та безперешкодного доступу до всіх зон парку. Доріжки широкі, з рівною поверхнею, що підходить для всіх категорій відвідувачів. Уздовж доріжок розташовані лавки та тіньові зони з природних насаджень. Інформаційні таблички та знаки полегшують навігацію по парку.

Створення майданчиків для реабілітації військових є важливим елементом проекту. З огляду на близькість лікарні, де лікують військових, втілення реабілітаційного саду є доцільним. Після фізіотерапії військові матимуть можливість продовжувати відновлення у сприятливому середовищі парку, що покращить результати їхнього лікування та реабілітації. Сад включатиме:

- спеціалізовані спортивні зони з обладнанням для реабілітаційних вправ;
- зони для релаксації та медитації;
- місця для мобільних консультаційних пунктів для надання психологічної та медичної допомоги;

– групові зони для проведення терапевтичних занять та тренінгів [56, 28].

Парк містить зони для спілкування та організації культурно-розважальних заходів, що сприяє розвитку соціальних зв'язків та активному залученню місцевих жителів до життя громади. Усі функціональні зони мають безбар'єрний доступ, що робить парк зручним для відвідувачів різного віку та фізичних можливостей. Широкі доріжки, тіньові зони та зручні лавки забезпечують комфортне перебування в парку.

Розроблена концепція функціональної організації території парку РБК залізничників у місті Гребінка спрямована на створення багатофункціонального та доступного простору для відпочинку, взаємодії та соціалізації. Врахування екологічних та соціальних потреб, а також дотримання принципів сталого розвитку забезпечують високу якість проєкту та його відповідність сучасним вимогам до організації міських парків [42].

Для кожного елемента ландшафтної композиції парку РБК залізничників у місті Гребінка визначено параметри, що впливають на реалізацію концепції та забезпечують функціональність об'єкта. Ключові характеристики елементів визначаються з урахуванням функціональних вимог, естетичних критеріїв та соціальної значущості.

Терапевтичний сад є однією з ключових зон парку, призначеною для забезпечення комфортного простору, що сприяє фізичному та психологічному відновленню відвідувачів. Основна мета цієї зони – надати місце для релаксації, відновлення внутрішньої рівноваги та зниження рівня стресу, особливо для учасників воєнних дій, осіб, що потребують психологічної підтримки, та інших категорій відвідувачів [20].

Дослідження показують, що належним чином розроблені терапевтичні зв'язки можуть не тільки зменшити стрес, але й допомогти в лікуванні травми та ПТСР. Це можливо, якщо при проєктуванні саду враховувати теорії людської поведінки [56].

Основними елементами терапевтичного саду є:

–ароматичні рослини, спеціально підібрані рослини з цілющими та терапевтичними властивостями, такі як лаванда (*Lavandula angustifolia*), м'ята перцева (*Mentha piperita*), меліса лікарська (*Melissa officinalis*), розмарин (*Rosmarinus officinalis*), чебрець (*Thymus vulgaris*). Їхні аромати та текстури сприяють релаксації, зниженню рівня тривожності та покращенню психоемоційного стану. Сенсорні сади з різними текстурами та кольорами рослинності дозволяють взаємодіяти з природою через дотик та зір, стимулюючи сенсорне сприйняття та емоційне відновлення [56];

–зони для усамітнення, обладнані зручними лавами та перголою, розташованими у затишних куточках. Це забезпечує можливість усамітнення, медитації або спокійного споглядання природи. Розташування місць для розроблено таким чином, щоб відвідувачі не заважали один одному, зберігали приватність та комфорт;

–природні доріжки та ландшафт, що мають плавні контури та покриття з натуральних матеріалів, таких як деревна кора або гравій, що створює природний ландшафт та сприяє екологічності. Доріжки ведуть до різних зон саду, стимулюючи дослідження простору та залучення відвідувачів до активної взаємодії з навколишнім середовищем [28];

–м'яке та тепле освітлення забезпечує можливість використовувати сад у вечірній час, не порушуючи спокійної атмосфери. Використовуються енергоефективними ліхтарі з регульованою яскравістю. Сад спроектовано з урахуванням принципів універсального дизайну, забезпечуючи безбар'єрний доступ для людей з обмеженими можливостями [56].

Функціональне призначення терапевтичного саду – емоційне відновлення, релаксація та усамітнення, терапевтична функція.

Для учасників воєнних дій та осіб, що переживають важкі життєві обставини, сад може стати важливим простором для психологічного відновлення та соціальної реабілітації.

Основна характеристика елементів композиції наведена в табл. 3.1.

Таблиця характеристик елементів композиції

Елемент	Основні характеристики	Функціональність
Скульптура паровоза	Візуальна домінанта, довговічні матеріали, символічне значення	Соціальна взаємодія, культурний акцент
Терапевтичний сад	Ароматичні рослини, ергономічні елементи, водні елементи, безбар'єрний доступ	Релаксація, психологічне відновлення, соціальна інтеграція
Дитячі майданчики	Безпечні ігрові елементи, екологічні матеріали, зони для різних вікових груп	Фізичний та інтелектуальний розвиток дітей, інклюзивність
Зони активного відпочинку	Спортивне обладнання, освітлення, універсальний дизайн	Фізична активність, здоровий спосіб життя, доступність
Прогулянкові доріжки	Доступність, навігація, естетичний вигляд, використання природних матеріалів	Зручність руху, орієнтація на місцевості, естетична привабливість

Визначення характеристик елементів композиції парку РБК залізничників у місті Гребінка дозволило розробити комплексну концепцію, що відповідає функціональним потребам та естетичним вимогам сучасного паркового простору. Особливу увагу приділено поєднанню історичної спадщини з сучасними тенденціями ландшафтного дизайну, забезпеченню доступності та інклюзивності, а також створенню умов для фізичного та психологічного відновлення відвідувачів.

Запропоновані рішення спрямовані на підвищення якості життя місцевих жителів, розвиток соціальної взаємодії та збереження екологічного балансу. Реалізація цієї концепції сприятиме створенню унікального парку, який стане центром культурного та соціального життя громади.

3.2. Естетика території

Центральна частина парку залізничників покликана стати композиційним і тематичним ядром, яке забезпечує естетичне задоволення та функціональність. Концепція передбачає інтеграцію індустриальних і природних елементів, підкреслюючи залізничну тематику та створюючи простір, що задовольняє візуальні та рекреаційні потреби відвідувачів. Для досягнення цієї мети використані відповідні теорії, методи, принципи та остаточно обрані елементи дизайну [54].

У рамках реконструкції парку планується оновити інфраструктуру, покращити дорожньо-стежкову мережу, створити нові зони для активного та пасивного відпочинку, а також встановити малі тематичні архітектурні форми – сидіння у формі вагонів та освітлення в стилі залізничних ліхтарів. Для досягнення поставленої мети використовуються відповідні теорії, методи, принципи та елементи проектування з урахуванням сучасних вимог і тенденцій ландшафтної архітектури [32].

У розробці концепції застосовуються теорії естетики ландшафтного дизайну, які спрямовані на створення простору з гармонійним поєднанням природних і архітектурних форм, а також принципи сталого дизайну, які передбачають використання екологічно безпечних матеріалів і насаджень. Методи композиційних центрів, контрасту та зонування дозволяють організувати простір навколо композиційного елемента, за допомогою матеріалів, які підкреслюють індустриальну тематику, та розподілити територію на функціональні зони зі зручним переміщенням і доступністю [32].

Принципи єдності стилю, пропорційності та функціональності забезпечують гармонійне поєднання всіх елементів центральної частини між собою та з навколишнім середовищем. Кожен об'єкт виконує естетичну та практичну функцію, що сприяє створенню збалансованої композиції [31].

Головним центральним об'єктом пропонується встановити скульптуру паровоза з вагонами біля фонтана, що стане із залізничною символікою та підкреслить тематику парку. Цей композиційний центр має індустріальну форму з деталізацією, яка нагадує старовинні локомотиви, включаючи колеса, труби та стилізовані залізничні рейки. Використання металу з антикорозійним покриттям та каменем або бетоном в основі забезпечує стійкість та індустріальний вигляд, що символізує міцність і довговічність. Підсвічування низу або боків додає привабливості у вечірній час, підкреслюючи форму та деталі конструкції. Сама скульптура, що вшановує історичну спадщину залізниці, символізує рух і прогрес.

Лавки та ліхтарі виготовлені з комбінації металу та дерева в антикварному стилі, що відповідає естетиці індустріальної епохи. Лавки розміщені так, щоб забезпечити комфортний огляд центральної частини парку з різних куточків, дозволяючи відвідувачам відпочивати та насолоджуватися естетичною площею. Ліхтарі встановлені на основних доріжках і навколо композиційного центру, забезпечуючи достатнє освітлення та створюючи затишну атмосферу у вечірній час. Ці малі архітектурні форми формують стильову завершеність, підсилюючи індустріальну атмосферу парку та задовольняючи функціональні й естетичні потреби.

Рослинність складається з місцевих, стійких до міських умов, зокрема хвойних дерев, багаторічників та декоративних трав, які забезпечують видимий інтерес в різних порах року та гармонійно контрастують з індустріальними формами. Високі хвойні дерева створюють вертикальний акцент, підсилюючи відчуття простору, а багаторічники та трави надають текстури та м'якості навколо металевих конструкцій. Рослинність служить природним оформленням для індустріальних елементів, створюючи баланс

між жорсткими металевими конструкціями та м'якими природними формами, підкреслюючи тему життя в індустріальному просторі.

Таким чином, пропонуються концептуальні рішення, спрямовані на створення естетично привабливого, історично значущого та функціонального простору, що відповідає потребам сучасного ландшафтного об'єкта. Інтеграція індустріальних і природних елементів підкреслює залізничну тематику, вшановує історичну спадщину та забезпечує відвідувачам можливість відпочинку й культурного усвідомлення. Кожен елемент – від центральної скульптури до лавок і рослинності – створює важливу роль у досягненні стильової єдності та балансу естетичних і практичних функцій, створюючи гармонійне середовище, що повертає минуле і сучасне в рамках індустріально-природної тематики. Елементи спрямовані на підвищення естетичної виразності наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2.

Основні елементи спрямовані на підвищення естетичної виразності території центральної частини парку

Елемент	Характеристики	Естетична роль та функціональність
Скульптура паровоза	Металева конструкція з індустріальними деталями Антикорозійне покриття Підсвічування	Створює центральний композиційний акцент Символізує історію та прогрес
Лави	Комбінація металу та дерева Індустріальний стиль Розташовані по периметру центральної зони	Забезпечують комфортний відпочинок Підтримують стильову єдність простору

Продовж. табл. 3.2.

Ліхтарі	Індустріальний дизайн Темний метал Освітлення доріжок та центрального елемента	Підсилюють індустріальну атмосферу Забезпечують естетику та функціональність у вечірній час
Рослинність	Хвойні дерева, багаторічники, розташовані довкола центрального елемента	Створюють природний контраст до металевих конструкцій Додають затишку та гармонії

У цій таблиці зведені основні складові дизайну центральної частини парку, відображені їх особливості та внесок у загальну естетику території. Вона підкреслює, що поєднання промислових і природних елементів сприяє створенню гармонійного та привабливого простору для відвідувачів.

РОЗДІЛ 4

ПРОЄКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ

4.1. Зонування території

Проектні рішення щодо реконструкції багатофункціонального парку розваг базуватимуться на принципах інтеграції різноманітних тематичних зон, реалізації сучасних ландшафтних та архітектурних концепцій. Він включає в себе поєднання зон відпочинку, спорту, культури та історико-культурного аспекту, з акцентом на залізничну тематику, що відображає історичну спадщину регіону. Крім того, проєкт терапевтичного саду передбачає реабілітацію ветеранів війни, що підкреслює соціальну відповідальність та інклюзивність парку. Подібні ініціативи вже реалізуються в Україні. Наприклад, у Львові планують створити терапевтичний сад для реабілітації військовослужбовців та людей з посттравматичним розладом. Загальна концепція спрямована на формування гармонійного та функціонального простору, який відповідає потребам різних категорій відвідувачів [36, 37].

На основі аналізу ситуаційного, опорного плану (див. додат. А.1, додат. А.2) та ландшафтного аналізу на першому етапі організації території було запропоновано виділити наступні зони:

- вхідна;
- центральна;
- спортивна;
- дитячих розваг;
- сад гармонії та відновлення.
- обслуговування.

Таке зонування задовольнить потреби всіх відвідувачів, оскільки в основному передбачає можливість займатися різними видами відпочинку.

На основі запропонованого функціонального зонування розроблено генеральний план (див. додат. А.3), на якому представлені пропозиції, щодо організації та облаштування.

Вхідна зона – головний вхід (рис. 4.1), який розташовано перед Районним Будинком культури поряд з головною дорогою та місцем паркування. Перед РБК розміщена лінійна посадка з *Picea abies* (L.) Druce, nom. inval.

Для зручності та безпеки відвідувачів вхідна зона буде реконструйована. Крім того, передбачається забезпечити достатню кількість паркувальних місць, у тому числі для людей з обмеженими можливостями та для велосипедів, що сприятиме покращенню доступності парку. Паркінг буде інтегровано в загальний дизайн вхідної зони, щоб зберегти естетичну привабливість простору та забезпечити зручне розташування по відношенню до головного входу.

Рис. 4.1. Вхідна зона (розроблено автором)

Центральна зона парку буде розташована за будинком культури і стане основним простором для проведення розважальних та міських культурних заходів. У центрі цієї зони планується встановити фонтан (див. рис. 4.2), який надасть естетичного акценту та зіграє роль композиційного центру. Навколо

фонтану облаштована площа, які забезпечать зручний доступ до різних частин центральної площі. Площа використовуватиметься для громадських заходів, біля будинку культури пропонується розширити сцену (див. рис. 4.3) для більшої її функціональності.

Рис. 4.2. Центральна площа з фонтаном (розроблено автором)

Рис. 4.3. Розширена сцена біля Будинку культури (розроблено автором)

Крім того, як особливий елемент декору в зоні буде виставлена скульптура паровоза (рис. 4.4) з трьома вагонами (рис. 4.5) з дерева та металу. Між вагонами розміщено клумби з трав'янистими рослинами. Ця композиція має форму стилізованого локомотива з вагонами з лавками для сидіння, що дозволить відвідувачам зручно розташуватися та насолодитися відпочинком.

Такий елемент підсилює залізничну тематику парку, створює унікальний простір для фотографій та відпочинку, а також додає історичної глибини, що нагадує про залізничну спадщину.

Рис. 4.4. Скульптура паровоза (розроблено автором)

Рис. 4.5. Вагони (розроблено автором)

Для реалізації спортивної зони пропонується використати існуючий стадіон з футбольним полем на 5,5 тис. місць, біговими доріжками зі спеціальним покриттям та легкоатлетичним майданчиком. Крім того, планується додати тенісні корти, волейбольний та баскетбольний майданчики, а також спеціальні тренувальні майданчики.

Спортивний комплекс у спортивній зоні використовуватиметься для проведення всеукраїнських, обласних та обласних спортивних змагань. Це створить умови для популяризації спорту, розвитку спортивного руху, для змагань спортсменів на професійному рівні.

Особливою частиною проекту є створення місць реабілітації військових. Прикладом цього можуть бути дитячі майданчики на Львівщині. У Винниках на території ветеранів війни ім. Ю. Липи та Львівської обласної лікарні репресованих збудовано два майданчики: тренувальний та багатофункціональний, а потім робочий для оздоровлення та реабілітації військовослужбовців.

До таких територій входять спеціалізовані спортивні майданчики з обладнанням для реабілітаційних вправ, зони релаксації та медитації, місця мобільних консультаційних пунктів для надання психологічної, а також групові зони для лікувальної фізкультури та тренувань.

Дана зона обладнана тренажерами (рис. 4.6), які доповнюють відновлення та сприяють більш якісному проведенню реабілітаційних заходів.

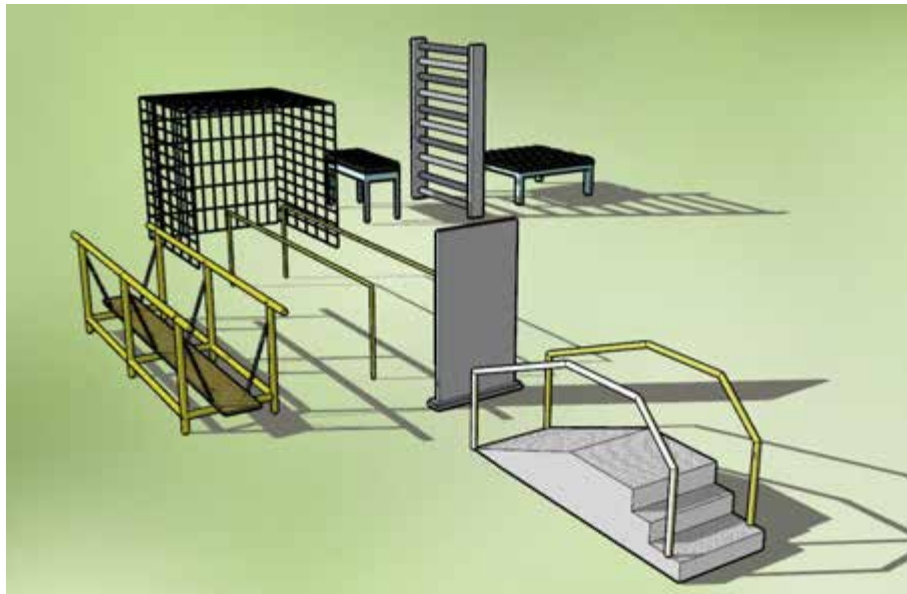

Рис. 4.6. Тренажери для реабілітації (розроблено автором)

Поруч із парком, через дорогу, розташована лікарня, де лікують іноді військових. Враховуючи це, реалізація такого саду є дуже доречною. Після

лікувальної фізкультури військовослужбовці матимуть можливість продовжити відновлення у сприятливому середовищі, що значно покращить результат лікування та відновлення.

Під час повної реконструкції дитячої розважальної зони її площу було розширено за рахунок прилеглої території що не використовувалась. Для забезпечення комфорту та безпеки дітей зона буде поділена на вікові категорії, для кожної буде використано ергономічне обладнання та особливе озеленення.

Зона для малюків організована з урахуванням їхніх потреб та можливостей. У ньому будуть безпечні гойдалки, пісочниця та м'які елементи для гри та розвитку моторики. Крім того, будуть встановлені спеціальні невисокі гірки та дитячі майданчики.

Зону для дітей старшого віку обладнана ігровим майданчиком (рис. 4.7) з елементами активної гри. Також будуть організовані спортивні майданчики для футболу, баскетболу та волейболу.

Рис. 4.7. Ігровий майданчик (розроблено автором)

Озеленення території буде реалізовано газонним покриттям, що дозволить дітям відпочивати та гратися на природі. Деревя та кущі будуть

стратегічно розташовані, щоб створити затишні куточки та природне середовище.

Таке перепланування дитячої розважальної зони покликане забезпечити максимальний комфорт і розвиток дітей, стимулювати їх фізичну активність, творчі здібності та соціальні навички, а також дозволити батькам спостерігати за своїми дітьми в безпечному та приємному середовищі.

Сад гармонії та відновлення (див.рис. 4.8), тобто терапевтичний сад розташований біля центру паркової частини серед дорожньо-стежкової мережі.

Рис. 4.8. Сад гармонії та відновлення (розроблено автором)

Ця зона буде призначена для відпочинку, розслаблення та психологічного відновлення відвідувачів, особливо учасників воєнних дій та людей, які потребують реабілітації.

Даний сад створить спокійну атмосферу завдяки використанню природних матеріалів і м'якої зеленої рослинності, що сприятиме відчуттю комфорту та внутрішнього спокою. Для зручності відвідувачів тут будуть розташовані лави для відпочинку, декілька м'яких переносних пухів, пергола, що знаходиться в зоні для медитації в центрі саду (рис. 4.9).

Рис. 4.9. Елементи саду (розроблено автором)

Також у саду будуть передбачені ароматерапевтичні насадження, зокрема, лавандові, м'ятні та розмаринові кущі, вони сприяють розслабленню та позитивно впливають на емоційний стан, та розташовані подалі від різних подразників. Дорожньо-стежкова мережа забезпечить зручний доступ до саду гармонії, створюючи плавний перехід між центральною зоною парку та зонами відпочинку.

Зона обслуговування розташована вздовж Спортивного провулку, де заплановано літнє та зимове кафе, магазини, термінали та кіоски. Ця зона потребує додаткового декорування, наприклад, лавках для відпочинку та столах для обіду.

Крім того, на території обслуговування знаходиться готель, який потребує подальшої реконструкції. Територія та будівля готелю можуть бути оновлені та адаптовані для комфортного проживання гостей та відповідності сучасним стандартам.

Дана зона є одним із елементів парку, після якого відвідувачі можуть відпочити, поїсти, зробити покупки та зупинитися в готелі. Грамотне проєктування та реконструкція даної території забезпечить комфорт та зручність усіх відвідувачів парку.

4.2. Композиція насаджень

Важливою складовою об'ємно-просторових форм паркового ансамблю є насадження, які відіграють роль головного елемента. Вони використовуються для створення різноманітних об'ємів і додання художньої виразності парковій зоні [27].

При створенні композицій культур велика увага приділялася взаємодії кольорів і форм, адже це має психоемоційний вплив на людину. Використовуються контрастні або нюансні колірні гармонії в залежності від конкретної зони і бажаної емоції.

При виборі кольорів враховувалася їх взаємодія та відповідність конкретному контексту. Наприклад, такі як відтінки зеленого та синього, використовувалися для зон відпочинку та релаксації, де потрібна була заспокійлива атмосфера. Ці природні і спокійні кольори створюють відчуття гармонії і допомагають розслабитися.

Правильний вибір колірних поєднань і форм насаджень може створити певний настрій і емоційний вплив на відвідувачів парку. Це допомагає створити приємну та збалансовану атмосферу для різних потреб та настроїв.

Перш ніж перейти до вибору сільських і кущових порід, які висаджуватимуться згідно з генеральним планом, спочатку було вирішено основне питання, пов'язане з принципами вибору рослин. Еколого-фізіологічні принципи вибрано з урахуванням кліматичних та географічних особливостей місцевості, де розташований сад, а також залізничної тематики парку.

Підбір рослин за екологічним принципом полягає в тому, що для кожного виду рослини враховуються природні умови середовища, де вона буде рости. Це означає, що рослини розміщують у місцях і в умовах, які найкраще відповідають їхнім природним потребам. Такий підхід дозволяє досягти максимальної декоративності, адже рослини будуть перебувати в середовищі, яке оптимально відповідає екологічним вимогам. Це також посилює зв'язок із

загальною тематикою парку, створюючи природний і стійкий ландшафт, який органічно поєднується з історичною концепцією залізничної спадщини [35].

Фізіономічний принцип підбору підкреслює зовнішній вигляд рослин, їх структуру та естетику, що дозволяє створити візуальну цілісність і стильову єдність парку. Цей принцип забезпечує гармонійне поєднання рослин з архітектурними елементами, підвищення атмосфери простору, особливо за рахунок використання видів, які надають промисловий або природний вигляд, залежно від зони [7].

Для створення композиції рослин на території парку РБК залізничників підібрано різноманітні види рослин, які доповнюють загальну концепцію залізничної тематики, надають естетичного вигляду та створюють комфортне місце для відпочинку. Біля будинку культури розташовані два квітники, які завершують архітектурний стиль і збагачують відтінками центральну частину парку.

Квітники, розташовані біля вагонів у центральній частині парку, є важливим елементом ландшафтного дизайну, який завершує загальну композицію та підвищує атмосферу затишку. Для озеленення цих клумб було використано тіньовитривалі рослини, придатні для помірного клімату, створюючи цікаві поєднання фактури і кольору.

Серед основних видів на клумбах – *Sedum spectabile* 'Brilliant', популярний вид що легко витримує спеку та посуху. Очиток додає композиції яскравий колір і текстуру завдяки своїм м'ясистим листям, що робить його відмінним вибором для міських умов і сонячних ділянок.

Також для квіткових галявин підібрані декоративні трави, які додають легкості і природності загальному вигляду клумби. Наприклад, використовується *Pennisetum alopecuroides*, відомий своїми пухнастими колосами, які добре поєднуються з іншими рослинами і створюють м'який фон. Ще один трав'яний представник *Calamagrostis acutiflora*, який має витончені вертикальні стебла і добре переносить різні погодні умови, що підкреслює індустріальний стиль парку.

На території саду плануються такі види насаджень: групові, рядові, солітерні.

У ландшафтному дизайні солітер – це окремий декоративний елемент, наприклад, дерево, кущ або висока трава, висаджена на відкритому місці або на тлі масиву, щоб підкреслити його унікальність і красу. Зазвичай солітери розташовують на газоні, де навколо них є вільний простір, що знижує конкуренцію з іншими рослинами і дозволяє повною мірою оцінити їх естетику. Важливо підібрати розмір солітера відповідно до місця розташування: чим більше рослина, тим далі воно повинно бути від оглядової точки.

Посадка *Tilia cordata* Mill. (див.рис. 4.10) як солітера в саду є розумним вибором з кількох причин. По-перше, липа має виразну крону та вертикальну форму, що надає гармонійного та витонченого акценту саду, створює природний центр композиції та привертає увагу відвідувачів. Її розташування на відкритому просторі дозволяє без видимих перешкод оцінити красу і структуру дерева, що відповідає принципу одиночної посадки.

По-друге, *Tilia cordata* Mill. створює комфортну затінену зону, що особливо корисно для зони відпочинку. Це сприяє формуванню комфортного мікроклімату, який робить сад привабливим місцем для відпочинку в спекотні дні. Крім того, липа має символічне значення – вона асоціюється зі спокоєм, силою та витривалістю, що ідеально підходить для саду гармонії та відновлення, посилюючи атмосферу спокою та злагоди.

Tilia cordata Mill., яка має різноманітні естетичні якості, під час цвітіння виділяє приємний аромат, що сприяє покращенню психоемоційного стану відвідувачів, комфорту та привабливості місця. Таким чином, липа як солітер досягає успіху в своїй декоративності, функціональності та символіці, завершуючи концепцію гармонії та оновлення саду. У майбутньому дане насадження забезпечить достатньо затінку навколо запроєктованої лави.

Рис. 4.10. Солітерна посадка *Tilia cordata* Mill. В саду гармонії та відновлення (розроблено автором)

Групова посадка дерев і кущів зазвичай використовується в ландшафтному дизайні для кількох цілей. По-перше, вони створюють зелений фон для інших рослин або елементів дизайну. Це додає гармонії та покращує загальний ефект зовнішнього вигляду зони [27].

По-друге, групові посадки використовуються для заповнення відкритих просторів і додання дизайну обсягу і структури. Їх можна розташувати таким чином, щоб візуально обмежити або підкреслити окремі ділянки площі, створивши цікаві поєднання і контрасти [27].

У запроєктованому парку *Cotoneaster horizontalis* використовується для створення групових (див.рис. 4.11), що сприяє гармонійному поєднанню декоративних та функціональних елементів ландшафту. *Cotoneaster horizontalis* в групових посадках створює щільні зелені масиви, створюючи текстурний контраст і додаючи об'єм квітникам і відкритим просторам.

Рис. 4.11. Групові насадження *Cotoneaster horizontalis* в саду гармонії та відновлення (розроблено автором)

Сад гармонії та оновлення засаджений в спеціальних контейнерах спеціально відібраними ароматичними та сенсорними рослинами, включаючи *Lavandula angustifolia*, *officinalis* L., *Mentha piperita* L., *Melissa officinalis* L., *Rosmarinus officinalis* L. і *Thymus vulgaris* L. (рис. 4.12.). Завдяки своїм природним ароматам ці рослини створюють заспокійливу атмосферу, сприяючи відпочинку та одужанню. Крім того, *Helianthus annuus* L., висаджені в саду для акцентного кольору, який забезпечує яскраві жовті відтінки, підвищуючи візуальний контраст композиції.

Рис. 4.12. Посадка ароматичних та сенсорних рослин в контейнерах в терапевтичному саду (розроблено автором)

Для додаткового озеленення та текстурного розмаїття обрано *Salvia yangii*, яка додає легкості своїми сріблясто-блакитними квітами, та *Echinacea purpurea*, яка привносить ніжні рожево-бузкові відтінки. Разом з лавандою вони створюють приємну кольорову гаму, яка гармонійно доповнює ароматні рослини.

Композиція насаджень спортивної зони буде побудована на основі лінійних насаджень, що дозволить обмежити розриви між різними майданчиками та спрямувати відвідувачів до конкретних об'єктів. Це створить комфортні умови для пересування між спортивними спорудами та сприятиме організації спортивних заходів.

Живі огорожі – густі лінійні насадження сільських рослин, які створюють туман обмеженої ширини і служать для огорожі та поділу території на окремі частини. У цьому парку в зоні дитячих майданчиків передбачені живі огорожі для відокремлення їх від інших функціональних зон, а також використовуються для позначення та розмежування місць для наметів у таборах. Висота живоплотів може бути різною в залежності від місця розташування та призначення – від 0,5-1 метра до 2 метрів для відокремлення дитячих зон як бар'єру на відкритих майданчиках табору. Живоплоти зазвичай мають ширину від 0,8 до 2 метрів.

Окрім функції огорожі, жива огорожа забезпечує усамітнення та захист від вітру та шуму, створюючи комфортну атмосферу. Вони також сприяють біорізноманіттю, надаючи притулок птахам і комахам.

Prunus laurocerasus 'Novita' слід використовувати для оформлення живоплотів в дитячій зоні – перевага цього сорту в тому, що він не має отруйних плодів. Для частини зонги де призначена для старших дітей підійде такий сорт бузку, як *Syringa vulgaris* 'Sensation'. Цей сорт без колючок, щоб уникнути потенційної небезпеки для дітей.

Також представлена контейнерна композиція, яка виконує роль лави з вбудованими рослинами (рис. 4. 13).

Рис. 4.13. Контейнерна композиція в ролі лави (розроблено автором)

Основні рослини в контейнерах – *Laurus nobilis*, що розміщені по краям.

Вздовж контейнера можна побачити низькорослі ґрунтопокровні рослини *Lobelia erinus*, які спадають з контейнера та створюють додатковий декоративний ефект.

Така конструкція лавки з контейнерами дозволяє інтегрувати зелені зони в простір для відпочинку, створити приємну атмосферу, а також відокремити пішохідні зони від зеленої частини парку.

Таким чином, підбір рослин для різних зон парку здійснювався з урахуванням їх естетичних, функціональних та екологічних характеристик, що дозволяє створити збалансоване та гармонійне середовище для відвідувачів. Кожна зона парку має унікальний набір рослин, який не тільки вписується в загальну концепцію, але й створює комфортне місце для відпочинку та різноманітних заходів.

Рослини були відібрані з урахуванням їх декоративних властивостей, стійкості до місцевих кліматичних умов, а також мінімального догляду, що сприяє їх стійкості та економічній ефективності проекту. Запахні трави створюють заспокійливу атмосферу, яка сприяє розслабленню та зняттю стресу. Сонцестійкі види забезпечують стійкість рослинності на відкритих сонячних ділянках.

Використання на клумбах декоративних трав і низькорослих чагарників додає текстурну різноманітність і підвищує естетичність ландшафтного дизайну, створюючи привабливий зовнішній вигляд цілий рік. Вертикальні акценти, такі як липи, не тільки створюють тінь і додають простору, але також символізують силу і витривалість, посилюючи загальну атмосферу спокою і гармонії.

Загалом, ретельно продуманий підбір рослин дозволяє задовольнити різноманітні потреби відвідувачів, від активного відпочинку до розслаблення та медитації, роблячи парк привабливим та комфортним місцем відпочинку, що позитивно впливає на емоційний стан та сприяє спілкуванню. . за природою людини.

4.3. Елементи благоустрою території

Малі форми (МАФ) є основними функціонально-художньо-декоративними елементами збагачення рекреаційних зон міського середовища. Вони створюють комфортні умови для проживання та перебування на свіжому повітрі. Також це чудовий спосіб прикрасити та доповнити сад, сад, парк, міську чи міську площу [21].

Об'єкти, які ми можемо бачити навколо нас на вулицях, включають:

- ландшафтна архітектура;
- малі архітектурні форми;
- скульптурні композиції;
- озеленення.

МАФ – прості споруди, які гармонійно доповнюють архітектуру будівель, різноманітних споруд, парків, майданчиків, вулиць. Вони вважаються елементами вдосконалення [21].

Малі архітектурні форми додають ландшафту парку естетичної привабливості, надають йому індивідуальності. Вони можуть включати такі

елементи, як альтанки, фонтани, скульптури, освітлення та інші деталі. Розміщення цих елементів має здійснюватися з урахуванням функціонального призначення конкретних ділянок парку. Наприклад, альтанки можна розмістити в мальовничих місцях, щоб створити комфортне місце для відпочинку і забезпечити панорамний вид, а фонтани можна розмістити в центральних місцях, щоб створити атмосферу спокою і прохолоди [21].

МАФи художньо-декоративного призначення – елементи озеленення, що створюють основний образ в естетично-декоративних цілях. Вони надають зеленій зоні художню виразність і стиль, створюють естетичний комфорт для відвідувачів. Такі МАФи можуть бути виготовлені з різних матеріалів, включаючи камінь, дерево, метал, скло та інші натуральні або штучні матеріали, які відповідають концепції та стилю садово-паркової споруди.

До малих архітектурних форм художньо-декоративного декоративного призначення відносять: арки, скульптури, декоративні водойми, фонтани [23].

Фонтани – це декоративні елементи, які додають краси та елегантності будь-якому ландшафту. Вони можуть служити акцентом, великою скульптурою або архітектурною композицією, що прикрашає сад.

Фонтани відіграють роль архітектурного елемента, який сприяє створенню естетичного смаку та пробуджує інтерес до парку, також вони можуть зіграти певну роль у регулюванні мікроклімату в парку.

Дані МАФ стають неодмінним атрибутом будь-якої садово-паркової зони в спекотні дні і дозволяють відвідувачам насолоджуватися парком, не перегріваючись. Крім того, шум води, який створюють фонтани, дають заспокійливий ефект [53].

У центральній зоні запроєктовано реконструювати наявний фонтан. Новий фонтан буде виконано в мінімалістичному стилі з декоративного каменю, що ідеально доповнить споруду Районного будинку культури. Фонтан (див.рис. 4.14) розроблений з допомогою будівельних інструментів програми SketchUp та саму візуалізацію виконано в програмі Twinmotion.

Рис. 4.14. Фонтан в мінімалістичному стилі (розроблено автором)

Серед МАФ художньо-декоративного призначення на території парку РБК залізничників запроєктована пергола, модель повністю виконано в програмі SketchUp (рис. 4.15).

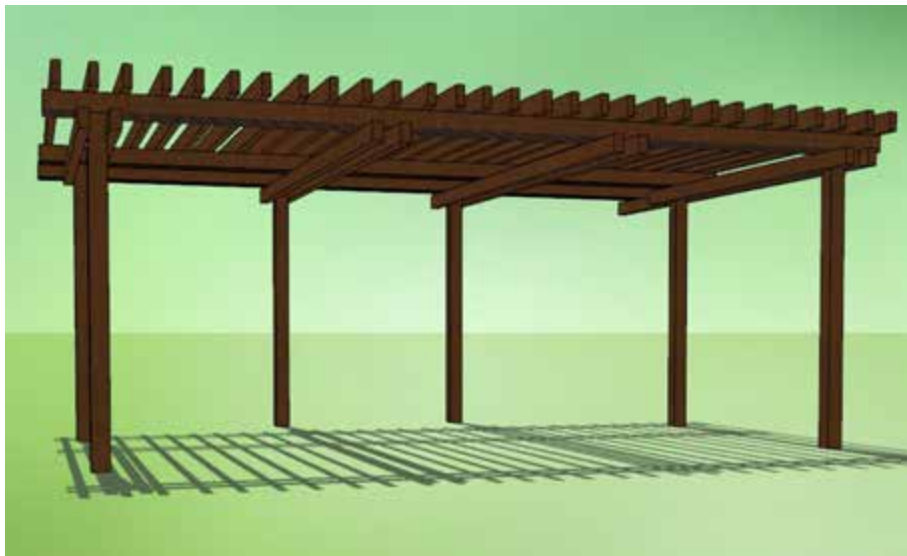

Рис. 4.15. Пергола (розроблено автором)

Дана споруда складається з вертикальних стовпів і горизонтальних балок, які формують відкритий дах. Пергола є чудовим елементом затишку та підкреслює природність саду. Посадка навколо неї витких рослин додасть зелені та підсилить декоративний ефект.

Також розроблено основний композиційний акцент центральної частини парку залізничників РБК у місті Гребінка – скульптуру паровоза (див.рис. 4.16). Вона символізує історію міста, яка тісно пов'язана з темою залізничників, і підкреслює тематичну самотність парку.

Рис. 4.16. Тематична скульптура паровоза (розроблено автором)

Скульптура розташована в центрі головної площі парку, завдяки чому її видно з усіх куточків території.

Дане композиційне розміщення забезпечує гармонійне поєднання з іншими елементами парку, такими як лавки, ліхтарі та клумби. Завдяки наявності лав, об'єкт є не тільки декоративним, але і функціональним.

Малі архітектурні форми функціонального призначення (МАФ) – спеціальні архітектурні елементи, що розміщуються на вулицях, парках, скверах та інших громадських місцях з метою виконання певних практичних функцій і забезпечення комфорту відвідувачів. У кожному садово-парковому об'єкті чи території важливу роль відіграють малі архітектурні форми функціонального призначення [22].

Територію пропонується облаштувати функціональними МАФами наступним чином: двома видами лав – для короткочасного та довготривалого відпочинку, смітники та ліхтарі.

Лави для тривалого відпочинку призначені для забезпечення максимального комфорту відвідувачам, що довго сидять за тієї чи іншої потреби. Такі лави розміщують у місцях, де люди прагнуть проводити більше

часу, хочуть залишитися та насолоджуватися природою, архітектурою чи іншими видами дозволів. Вони ідеальні для тих, хто хоче провести час на свіжому повітрі, почитати книгу, поміркувати про красу навколо себе або просто відпочити [34].

Запроєктовані на території монохромного саду лави, призначені для довготривалого відпочину, виконані в індустріальному стилі, що відгукується в залізничній тематиці (рис. 4.17). Також запроєктовано лави довготривалого відпочинку в саду надії та відновлення. Візуалізацію першої (рис. 4.18) та другої (рис. 4.19) було виконано за допомогою програми Twinmotion.

Рис. 4.17. Лава, призначені для довготривалого відпочину
(розроблено автором)

Рис. 4.18. Візуалізація в просторі лав для довготривалого відпочинку
(розроблено автором)

Рис. 4.19. Лава довготривалого відпочинку в саду надії та відновлення
(розроблено автором)

Серед МАФ на території парку запроєктовано лави для короткотривалого відпочинку (рис. 4.19). Розташовані вони вздовж тротуару в прохідній частині парку між зонами. Представлена контейнерна композиція, яка виконує роль лави з вбудованими рослинами [34].

Рис. 4.19. Лави для короткотривалого відпочинку
(запроєктовано автором)

Основні рослини в контейнерах – *Laurus nobilis*, що розміщені по краям.

Вздовж контейнера можна побачити низкорослі ґрунтопокривні рослини *Lobelia erinus*, які спадають з контейнера та створюють додатковий декоративний ефект.

Така конструкція лавки з контейнерами дозволяє інтегрувати зелені зони в простір для відпочинку, створити приємну атмосферу, а також відокремити пішохідні зони від зеленої частини парку.

Основними рослинами в контейнерах є *Laurus nobilis* по краях конструкції. *Lobelia erinus* висаджена уздовж контейнера, звисаючи по краях, додаючи декоративності. Таке оформлення дозволяє інтегрувати зелені зони в простір відпочинку, створити комфортну атмосферу та візуально розділити пішохідні зони та зелену частину парку.

Дороги, доріжки та майданчики є невидимими елементами садово-паркового ансамблю, які відіграють важливу роль у структурі та естетиці об'єкта. Аналіз проєктних рішень показує, що дорожня мережа та частини займають значну площу – 10-20% від загальної площі, а загальна протяжність доріг може досягати 300-400 метрів на гектар. При проєктуванні враховуються такі важливі аспекти, як довжина, розмір і міцність, їх конструкція, термін служби, безпека і декоративність, що забезпечує комфортне і безпечне пересування відвідувачів [16, 18].

Серія доріжок та майданчиків на території залізничного парку РБК сприяє створенню комфортних умов для оздоровлення, активного відпочинку та спорту. Зокрема, кожна зона має окрему мережу доріг, які визначають межі території та сприяють комфортному пересуванню відвідувачів [18].

Для будівництва доріг і майданчиків використовуються різні матеріали відповідно до їх функціонального призначення. Асфальтобетонне покриття розташоване біля центрального входу та вздовж Спортивного провулку, забезпечуючи рівне та безпечне покриття для пішоходів та велосипедистів, просте в обслуговуванні. Застосовуються бетонні плити на магістральних і другорядних дорогах по периметру ділянки завдяки їх міцності, стійкості до великих навантажень і погодних умов. На дитячих і спортивних майданчиках

використовуються гумові покриття з гумовими гранулами для амортизації ударів і підвищення безпеки під час активної діяльності [29, 1].

Майданчики в парку за призначенням поділяються на кілька категорій. Тихі зони відпочинку створюють місце для спокійного відпочинку, спостереження за природою та відпочинку. Зони активного відпочинку призначені для сімейного або групового відпочинку, ігор і пікніків. Для забезпечення безпеки майданчики обладнані гойдалками, каруселями, ґратами, пісочницями та іншими майданчиками з трав'яним і гумовим покриттям. Спортивні майданчики призначені для занять спортом і фізкультурою, в тому числі футболу, волейболу, баскетболу, тенісом. Присадибні території використовуються для розміщення службових будівель, зберігання інвентарю, компосту, добрив і садивного матеріалу [5, 3].

Проектування доріг і майданчиків передбачає використання таких матеріалів, як асфальт, бетон і гумова плитка з дотриманням вимог безпеки, комфорту, довговічності та естетичності. Правильно організовані елементи інфраструктури створюють комфортний та привабливий простір для відпочинку, відпочинку та фізичної активності, сприяють підвищенню активності здорового способу життя, соціалізації відвідувачів та задоволенню різноманітних потреб, особливо дітей. Спроектовані в парку залізничників РБК доріжки та майданчики мають значний потенціал для залучення відвідувачів та сприяють створенню приємної атмосфери для всіх користувачів парку [52].

Ландшафтне освітлення призначені для естетичного освітлення парків, садів, приватних ділянок та інших територій. Його часто плутають з утилітарним освітленням, яке використовується для освітлення вулиць, багатоквартирних будинків або проспектів. Але головна відмінність полягає в тому, що ландшафтне освітлення є не тільки функціональним освітленням, а й акцентує увагу на декоративному оформленні певного простору [38].

У даному випадку освітлення може бути декоративним та функціональним.

На території парку передбачено різне освітлення.

Класичні ліхтарні стовпи розташовані вздовж вулиць і доріжок, забезпечує рівномірне освітлення і видимість для відвідувачів.

Було використано модель Norlys 302B MODENA BLACK (рис. 4.19).

Ліхтар Norlys 302B Modena має індекс пиловологозахисту IP54 і розроблена спеціально для роботи в умовах підвищеної вологості. Захисне покриття і особливості конструкції дозволяють створити надійний захист від бризок води і струменів, спрямованих під кутом. Підвищена вологість і випадкове потрапляння води не впливають на роботу моделі.

Рис. 4.19. Ліхтарний стовп Norlys 302B MODENA BLACK [54]

Також на території для візуального визначення контуру колії та покажчика повороту розроблена спеціальна система маркувального освітлення. Ця система забезпечує підбір світлових елементів, що вказують на межі дороги та допомагає орієнтуватися в просторі.

Для розмічального освітлення використовуються різні світлові елементи, наприклад, світлодіодні стрічки, світлові опори, вбудовані світлові покажчики та інші, розташовані по контуру доріжки. Ці елементи можуть мати різну інтенсивність світла та колір, що допомагає висвітлити доріжку вночі та

вказати напрямок руху. Для освітлення доріжки буде використано вуличний ліхтар Nowodvorski 11374 Mia M Led (рис. 4.20).

Рис. 4.20. Вуличний ліхтар Nowodvorski 11374 Mia M Led [55]

Дані ліхтарі (див. рис. 4.21) розміщені в саду гармонії та відновлення. Вони створюють м'яке приємне освітлення, яке сприяє легкій навігації та безпеці у вечірній час. Їх дизайн забезпечує рівномірний розподіл світла, підкреслює природне оточення та створює атмосферу спокою та комфорту.

Рис. 4.21 Вуличний ліхтар візуалізація (розроблено автором)

Завдяки розробленій системі освітлення територія парку стає безпечною, естетично привабливою та дозволяє відвідувачам насолоджуватися її красою та функціональністю навіть у темний час доби.

ВИСНОВКИ

У даній магістерській кваліфікаційній роботі представлені теоретичні аспекти та надані проєктні пропозиції щодо реконструкції та організації тематичного простору паркової території РБК залізничників в м. Гребінка, Полтавської області.

1. За результатами передпроєктного аналізу встановлено, що територія залізничної станції становить 6,2 га, розташована в лісостеповій зоні України та має певні характеристики, характерні для цього природного регіону. Зокрема, територія має різноманітну рослинність, включаючи лісові масиви, степові угруповання та поля, створюючи різноманітні ландшафти та екологічний потенціал. Крім того, враховуючи кліматичні умови регіону, проведено аналіз стану ґрунтів, заболоченості та рельєфу, що визначило характеристики та можливості території для подальшого розвитку ландшафту та планування території.

На даному етапі на території доступні наступні будівлі та майданчики: легкоатлетичний манеж, спортивний комплекс, майданчики, кіоски, тераси, кафе.

Проте, можна стверджувати, що планувальна структура території та концепція її організації потребують удосконалення, оскільки наразі територія в цілому не має чітких зв'язків та композиційної єдності. Обладнання більшості елементів території застаріло та потребує оновлення, а композиція насаджень потребує доповнення новими проєктними рішеннями.

2. Виходячи зі стану території та враховуючи наявні елементи паркової композиції, пропонується виділити такі зони: центральну, спортивну, дитячу розважальну, сад гармонії та відпочинку, обслуговування.

3. На основі зонування території розроблено систему дитячих майданчиків, її ландшафтно-планувальна організація, передбачає доповнення простору такими елементами, як місця для встановлення малих архітектурних форм (МАФ) та проклання додаткової дорожньої стежкової

мережі. Крім того, проектом передбачено встановлення скульптури паровоза – символу історії залізничників, який стане візуальним акцентом і місцем, що привертає увагу відвідувачів. З метою створення сприятливого середовища для відпочинку планується облаштування саду гармонії та відновлення, який створить місце для спокійного відпочинку та релаксації. Сад гармонії включає різноманітні рослинні композиції, лавки для відпочинку, а також систему ландшафтного освітлення, яка допоможе створити комфортну атмосферу у вечірній час.

4. Під час концептуального аналізу центральна частина залізничного парку м. Гребінка створює композиційно-тематичну основу, що підкреслює залізничну тематику та відповідає естетично-рекреаційним потребам.

Головний об'єкт – статуя паровоза, символізує історію залізниці. Лави та ліхтарі в індустріальному стилі створюють комфорт і підтримують атмосферу.

Рослинність з хвойних дерев і декоративних трав додає природного балансу і м'якості.

Концепція центральної частини поєднує промислові та природні елементи, створюючи привабливий та функціональний простір для відпочинку та поважаючи історичну спадщину.

5. Композицію насаджень парку пропонується доповнити груповими посадками з використанням кизильника горизонтального, який створює декоративні масиви та забезпечує структурну цілісність ландшафту. Для створення динаміки та вертикальних акцентів заплановано *Sedum spectabile* 'Brilliant', який додає яскравих кольорових акцентів у квітниках центральної площі, *Pennisetum alopecuroides* та *Calamagrostis acutiflora*, а також *Helianthus annuus* L. (соняшник). привносячи теплі сезонні відтінки.

Контейнери будуть прикрашені ароматичними та сенсорними рослинами, зокрема лавандою вузьколистою, ментою звичайною, мелісою лікарською, розмарином лікарським, щитником звичайним та іншими. Ці типи

створять ароматерапевтичний ефект, особливо в зонах відпочинку, що допоможе розслабитися.

Солітерні посадки представлені *Tilia cordata* Mill. розташована в саду гармонії і виступає домінантою, що підкреслює комфорт і стабільність простору. Додаткові декоративні елементи включають *Berberis thunbergii* для яскравих колірних акцентів і *Vuxus sempervirens*, які надають композиціям геометричні форми.

Основні рослини в контейнерах, що представляють собою лаву для короткотривалого відпочинку, є – *Laurus nobilis*, що розміщені по краям. Вздовж контейнера можна побачити низкорослі ґрунтопокривні рослини *Lobelia erinus*, які спадають з контейнера та створюють додатковий декоративний ефект.

6. Запропоновані елементи благоустрою, зокрема: дитячий майданчик, організація освітлення центральної частини парку, набережної та стадіону, а також укладання фігурних елементів тротуару (ФЕМ) у дитячо-розважальних та а центральній зонах, покращать загальну естетичність території.

Отже, проєктні пропозиції щодо реконструкції та організації поліфункціонального парку РБК залізничників спрямовані на створення унікального простору, який включає не лише естетичні та декоративні елементи залізничної тематики, а й враховує практичність та функціональність. Як тематичний парк, він підкреслює історичне надбання через такі елементи, як центральна скульптура локомотива, стилізована лавами, що є тематичними малими архітектурними формами. Загальна концепція сприяє формуванню гармонійного простору, який поєднує в собі культурні, рекреаційні, історичні та лікувальні аспекти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асфальтобетонна суміш: види, марки, склад і особливості | StroyFibra. *StroyFibra* | Путівник у світі бетонування. URL: <https://stroyfibra.com.ua/asfaltobetonna-sumish-vidi-marki-sklad-i-osoblivosti/> (дата звернення: 10.09.2024).
2. Верещагіна П.М., Коваленко О.А., Чепак О.І. Технологія озеленення населених місць: курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2015. 104 с
3. Воловик В. М. Ландшафтознавство. Курс лекцій : навч. посіб. для студ. географічних спеціальностей ВНЗ / В. М. Воловик. - Вінниця : Твори, 2018. – 254 с.
4. Гатальська Н.В. Теоретико-методологічні аспекти формування естетики паркового середовища: дис. докт. арх. наук. Харків: Харківський національний університет будівництва та архітектури, 2020. 320 с.
5. Гетьман В. І., Мовчан М. М. Функціональне зонування територій національних природних парків світу та України. URL: <https://www.ecoj.dea.kiev.ua/archives/2020/6/25.pdf> (дата звернення: 11.03.2024).
6. ДБН Б.2.2-13:2003. Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди: державні будівельні норми України. URL: https://www.gcs.org.ua/files/DBN_B_2_2-13-2003_Sport.pdf (дата звернення: 11.09.2024).
7. ДБН Б.2.2-5:2011 Благоустрій територій [Чинний від 2012-09-01]. Київ: Мінрегіон України, 2012. 64 с. (Інформація та документація)
8. Дитячі майданчики та Благоустрій прибудинкових територій [Норми і Правила] - ДБН. *Останні новини, нормативи та публікації - ДБНУ - Державні будівельні норми України - норми: ДБН, ДСТУ, СНиП, ГОСТ, СН,*

ВБН. URL: https://dbn.co.ua/publ/ditjachi_majdanchiki/1-1-0-342 (дата звернення: 11.09.2024).

9. Діснейленд Парижа: докладний опис, адреса, фото, відгуки. *Мандри-клуб*. URL: <https://mandry.club/mista/disnejlend-parizha/> (дата звернення: 19.02.2024).

10. Древній Київ в "Парку Київська Русь". *Древній Київ в "Парку Київська Русь"*. URL: <https://parkkyivrus.com/ua/> (дата звернення: 20.02.2024).

11. Екологічне Будівництво: Інновації та Сучасні Тенденції у Створенні Енергоефективних та Екологічно Чистих Просторів – Будуй!. *Будуй! – Доступною мовою про будівництво*. URL: <https://buduj.com.ua/bud/ekologichne-budivnytvo-innovaciyi-ta-suchasni-tendenciyi-u-stvorenni-energoefektyvnyh-ta-ekologichno-chystyh-prostoriv/> (дата звернення: 11.03.2024).

12. *Електронний архів КНУТД: Головна сторінка*. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/10844/1/APSD2018_V2_P231-233.pdf (дата звернення: 04.06.2024).

13. Інклюзивний дизайн – як ключовий елемент в процесі проектування публічних просторів | Київзеленбуд. *Київзеленбуд*. URL: <https://kyivzelenbud.com/news/inklyuzyvnyj-dyzajn-yak-klyuchovyj-element-v-protsesi-proektuvannya-publichnyh-prostoriv/> (дата звернення: 11.03.2024).

14. Кадастрова карта: веб-сайт. URL: <https://kadastr.live/#15.53/50.115374/32.437169> (дата звернення 05.03.2023)

15. Карти Google: веб-сайт. URL: <http://surl.li/hpplg> (дата звернення 05.03.2023)

16. Класифікація доріжок і майданчиків. *Головна | Elib LNTU*. URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/HTML/L4_1.html (дата звернення: 10.09.2024).

17. Копієвська О. Р. Паркова індустрія: підручник. URL: <https://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/123456789/4435>

/Kopievska_Pidruchnyk_Parkova_industriya .pdf ?sequence =1 (дата звернення: 17.04.2023)

18. Кушнір А. І., Суханова О.А. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Садово-паркове будівництво» 4-е видання, переробл. та допов. Київ, НУБіП, 2019. 84 с.

19. Лейман А. С., Мироненко Н. Г. Функціональна спеціалізація тематичних парків світу. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2015. №3. С. 24–27.

20. Майданчики для реабілітації військових - Новини компанії. *play.interatletika.ua*.

URL: <https://play.interatletika.ua/news/maydanchiki-dlya-reabilitatsii-viyskovikh/> (дата звернення: 01.03.2024).

21. Малі архітектурні форми (МАФ). *КМД Камбіо*. URL: <https://www.kambio.ua/2024/04/11/mali-arkhitekturni-formy/> (дата звернення: 16.06.2024).

22. МАФ функціонального призначення: веб-сайт. URL: <http://surl.li/vdco> (дата звернення 15.06.2023)

23. МАФ художньо-декоративного призначення: веб-сайт. URL: <http://surl.li/vddn> (дата звернення 15.06.2024).

24. Методи визначення якості газоноутворюючих трав і газонних травостанів. (с.В.). StudFiles. URL: <https://studfile.net/preview/5286699/page:3/> (дата звернення: 12.04.2023)

25. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища Полтавської області у 2021 році. URL: <https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/Regionalna-dopovid-Poltavskoyi-oblasti-u-2021-rotsi.pdf> (дата звернення: 16.10.2024).

26. Моделі тематичних парків. *Stud*. URL: https://stud.com.ua/76754/turizm/modeli_tematichnih_parkiv (дата звернення: 03.06.2024).

27. Озеленення: веб-сайт. URL: <http://surl.li/vdcb> (дата звернення 20.04.2023)
28. Перший в Україні Сад скандинавської терапії. *Офіційний портал КМДА* - *Головна*. URL: https://kyivcity.gov.ua/news/u_kiyevi_vidkrili_pershiy_v_ukrani_sad_skandinavsko_terapi_foto/ (дата звернення: 01.03.2024).
29. Покриття для спортивних майданчиків: гумове, штучне та поліуретанове. *Резинові покриття | Купити гумові покриття (резинові) Київ: ціна, доставка*. URL: <https://www.masterfibre.com.ua/sportivnie-pokritiya/sport-ploshhadki/> (дата звернення: 01.09.2024).
30. ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ. *Електронна бібліотека | Інститут історії України*. URL: <http://surl.li/rcvfyy> (дата звернення: 11.03.2024).
31. Принципи ландшафтного дизайну – Сакура. URL: <https://sakura.dp.ua/news/news-test> (дата звернення: 02.05.2024).
32. Принципи створення композицій в ландшафтному дизайні – Magsad. URL: <https://www.magsad.kiev.ua/blog/principi-stvorennya-kompoziciy-v-landshaftnomu-dizayni> (дата звернення: 06.05.2024).
33. Риндюк С. В., Мисько В. О. Особливості реконструкції парків. Матеріали ЛІІ науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 21–23 червня 2023 р. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2023/paper/view/17939> (дата звернення: 20.03.2024).
34. Садово-паркові меблі та обладнання. *Elib LNTU*. URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/HTML/L9_4.html (дата звернення: 10.09.2023).
35. Статистичні характеристики швидкості вітру в регіоні м. Полтава. Полтавський державний аграрний університет |. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/visnyk/2011/01/153.pdf> (дата звернення: 30.03.2023)
36. Стецюк О. Тематичні парки дозвілля та розваг в Україні. *Електронний репозит: Ноте*.

URL: https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/31920/1/Стецюк_СТ.pdf
(дата звернення: 06.05.2024).

37. Терапевтичний сад для реабілітації військових і людей із ПТСР створять у Львові (оновлено). *The Village Україна*. URL: <https://www.village.com.ua/village/city/city-news/348637-terapevtichniy-sad-dlya-reabilitatsiyi-viyskovih-ta-lyudey-iz-ptsr-stvoryat-u-lvovi> (дата звернення: 20.06.2024).

38. Типи ландшафтного освітлення. *Проекти освітлення, виробник світильників, монтаж освітлення*. URL: https://urbanlight.company/index.php?route=blog/article&article_id=128 (дата звернення: 20.09.2024).

39. Учасники проєктів Вікімедіа. Географія Полтавської області – Вікіпедія. Вікіпедія. URL: <http://surl.li/hprrij> (дата звернення: 03.03.2023)

40. Учасники проєктів Вікімедіа. Ґрунти полтавської області – вікіпедія. Вікіпедія. URL: <http://surl.li/hprum> (дата звернення: 30.03.2023)

41. Учасники проєктів Вікімедіа. Центральний стадіон (Гребінка) – Вікіпедія. Вікіпедія. URL: <http://surl.li/hprxhm> (дата звернення: 03.03.2023)

42. Шевченко А. В. Реновація багатофункціональних парків: актуальність, проблеми, методи. Наук. кер. І. І. Устінова. Грааль науки. – 2023. – № 27 (травень). – URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.12.05.2023.114> (дата звернення: 21.06.2024).

43. Шості Сумські наукові географічні читання. URL: <http://surl.li/hppna> (дата звернення: 10.03.2023)

44. 2024-2025 Disneyland Paris Planning Guide. *Disney Tourist Blog*. URL: <https://www.disneytouristblog.com/disneyland-paris-trip-planning/> (date of access: 19.02.2024).

45. Adams J. A. The American Amusement Park Industry: A History of Technology and Thrills. – Boston: Twayne Publishers, 1991. – 256 p.

46. Clairia, S. *Theme Parks: Design, Architecture, and Landscape*. Munich: Prestel Publishing, 2006. – 320 p.
47. Disneyland Paris | Disneyland Paris. *Disneyland Paris*. URL: <https://www.disneylandparis.com/en-int/> (date of access: 19.02.2024).
48. Disneyland® Paris | Travel Guides | DFDS. *DFDS A/S*. URL: <https://www.dfds.com/en-gb/passenger-ferries/destinations/france/disneyland-paris> (дата хвернення: 02.10.2024).
49. Green City Network. *Green City Network*. URL: <https://www.greencity.com/> (date of access: 05.10.2024).
50. Lefebvre, H. *The Production of Space* / Henri Lefebvre ; trans. from French. – Oxford: Blackwell Publishing, 1991. – 464 p.
51. Lucas, S. *Theme Parks: Creating a World We Can Perceive*. Boston: Harvard University Press, 2008. – 300 p.
52. Lynch, K. *The Image of the City*. Cambridge: MIT Press, 1960. – 194 p.
53. Manning O. D. *Water in landscape design*. Sheffield : University of Sheffield, Dept. of Landscape, 1992. (дата звернення: 14.04.2023)
54. Norlys 302B MODENA BLACK (28175). *Miroshop*. URL: <https://miroshop.com.ua/ua/k2/norlys-302b-modena-detail.html> (дата звернення: 20.09.2024).
55. Nowodvorski. Світильник вуличний Nowodvorski 11374 Mia M Led 1x30W 3000K 2500Lm IP54 Bk. *Nowodvorski*. URL: <https://nowodvorski.ua/vulichni-svitilniki/4555-11374-svitilnik-vulichnij-nowodvorski-mia-led-m-cn.html> (дата звернення: 20.09.2024).
56. Ulrich, R. S., Simons, R. F., Losito, B. D., Fiorito, E., Miles, M. A., & Zelson, M. *Healing Gardens: Therapeutic Benefits and Design Recommendations*. *Journal of Environmental Psychology*, 1999. Vol. 19(2), pp. 201–230.
57. United Nations. *Sustainable Development Goals: Transforming Our World – The 2030 Agenda for Sustainable Development: Resolution of the UN General Assembly, 25 September 2015*. New York: United Nations, 2015. – 41 p.

ДОДАТКИ

Додаток А.1

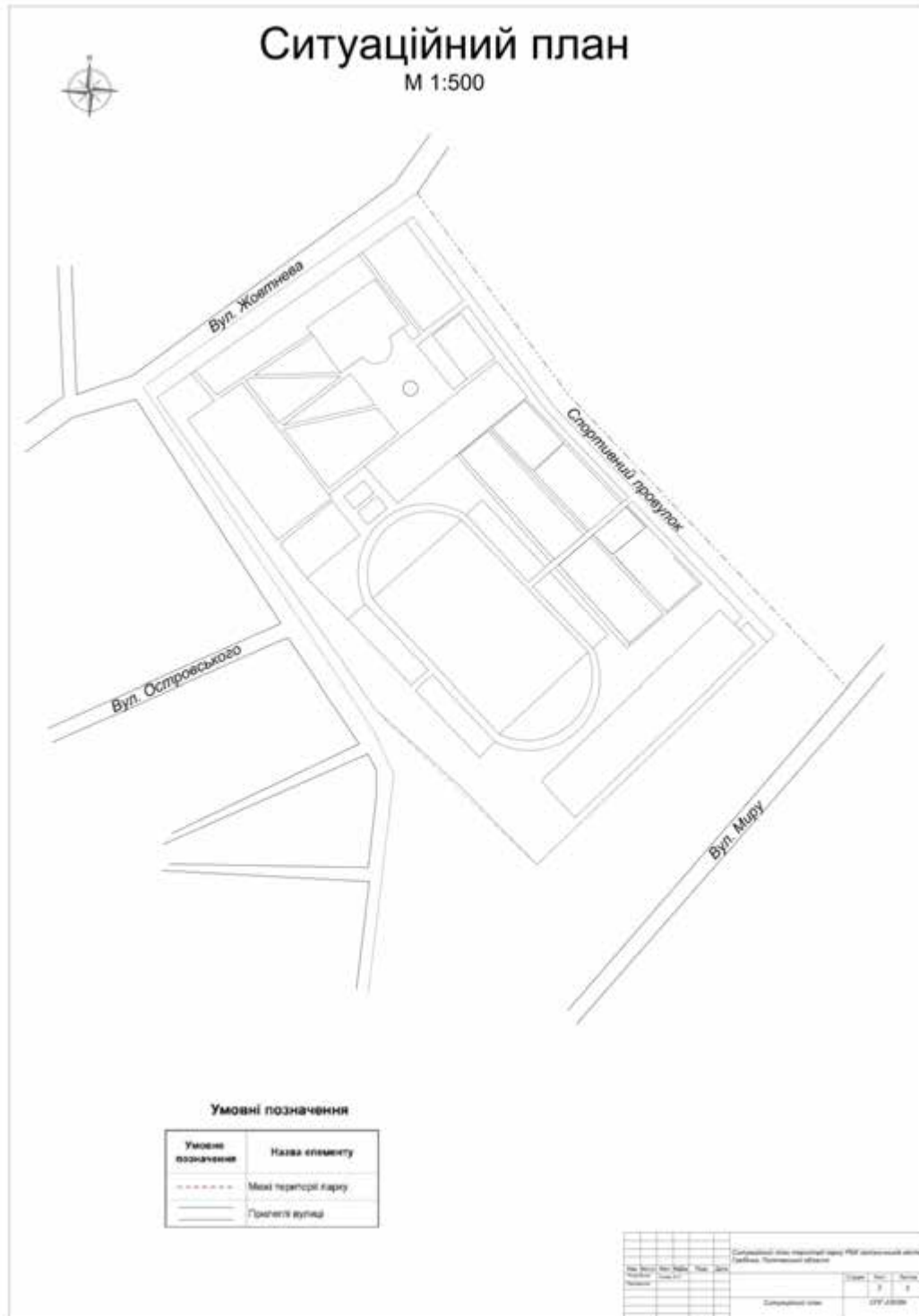

Рис. А.1. Ситуаційний план (розроблено автором)

Рис. А.2. Опорний план (розроблено автором)

Рис. А.3. Генеральний план (розроблено автором)